

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності

Кафедра економіки та менеджменту

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему: «Розробка ефективної стратегії управління інвестиційним
портфелем бізнес-структури»**

Виконав: здобувач 4-го курсу
галузі знань 07 – Управління та адміністрування,
спеціальності 073 – Менеджмент

Артем ФІЛЕНКО

Керівник: к.е.н, доцент Іван ПРИМАЧЕНКО

Рецензент: к.е.н., доцент Євгенія РЕДІНА

Одеса – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ СУЧАСНОЇ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ	7
1.1. Сутність та структура інвестиційного портфеля бізнес- структури	7
1.2. Принципи та методи формування інвестиційного портфеля	12
1.3. Новітні підходи до стратегічного управління інвестиційним портфелем	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ	25
2.1. Характеристика інвестиційної діяльності бізнес-структури	25
2.2. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем	30
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕДУМОВИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ	40
ВИСНОВКИ	54
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

Наразі суспільство стикається з багатьма викликами, які впливають на всі сфери життя, включаючи фінансово-інвестиційну діяльність бізнес-структур. Розробка ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем є одним із важливих напрямків реагування на ці виклики, адже вона спрямована на підвищення ефективності та адаптивності бізнес-структур до швидко змінюваних умов фінансових ринків. Стратегії управління інвестиційним портфелем можуть включати різноманітні інструменти та методики, такі як диверсифікація активів, хеджування ризиків, активне управління портфелем, пасивне інвестування та інші. Ці стратегії дозволяють бізнес-структурам бути більш гнучкими та ефективними у прийнятті інвестиційних рішень, що є особливо важливим в умовах економічної нестабільності та геополітичної напруженості.

Проте, не всі бізнес-структури однаково готові до впровадження ефективних інвестиційних стратегій, деякі можуть зіткнутися з труднощами, такими як недостатня оцінка ризиків, обмеженість аналітичних ресурсів або відсутність необхідних компетенцій серед фінансових менеджерів. Обґрунтування шляхів оптимізації управління інвестиційним портфелем за допомогою сучасних методів аналізу та прогнозування дозволяє бізнес-структурам підвищити свою фінансову стійкість та прибутковість, незважаючи на зовнішні виклики та нестабільність.

Тема розробки ефективних стратегій управління інвестиційним портфелем є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед зарубіжних авторів, які розглядають теоретичні та практичні аспекти портфельного інвестування, можна виділити таких дослідників, як Butler A., Gordillo R., Porter M.E., Philbrick M., Varadi D. та інші. Вони досліджували

питання оптимізації портфеля, управління ризиками, оцінки дохідності інвестицій та інших інноваційних рішень у сфері управління інвестиціями.

У вітчизняній науковій літературі проблематика розробки ефективних стратегій управління інвестиційним портфелем представлена в роботах таких дослідників, як Бланк І.О., Будорацька Т.Л., Васильцова С.О., Гаркуша Н.М., Данильчук Н.В., Дудник О.О., Жовновач Р.І., Захарова Т.В., Кібік О.М., Котлубай В.О., Крикун Є.О., Ляхова О.О., Лященко Т. О., Мажара Г. А., Мних Є.В., Мороз О.С., Онiщенко Ю.І., Пересада А.А., Рудь О.О., Слободянюк О., Стахурська С.А., Терещенко О.О., Турський І.В., Шевченко О.О, Шокало Т.П., Яковлева І.Я. та ін. Ці автори аналізують тенденції та підходи до формування інвестиційних портфелів, оцінюють їх вплив на ефективність діяльності бізнес-структур.

Метою даного дослідження є систематизація підходів до розробки ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем бізнес-структури в сучасних економічних умовах.

Відповідно до поставленої мети дослідження передбачає вирішення таких завдань: розглянути сутність та структуру інвестиційного портфеля бізнес-структури; охарактеризувати принципи та методи формування інвестиційного портфеля; розкрити новітні підходи до стратегічного управління інвестиційним портфелем; визначити основні характеристики досліджуваної бізнес-структури; провести оцінку ефективності управління інвестиційним портфелем; проаналізувати ризики та проблемні аспекти інвестиційного портфеля бізнес-структури; розглянути особливості стратегічних інструментів підвищення ефективності розробки та впровадження інвестиційного портфеля бізнес-структури; провести оцінку економічної ефективності розвитку стратегічних засад управління інвестиційним портфелем бізнес-структури.

Об'єктом дослідження є процес управління інвестиційною діяльністю бізнес-структури.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади розробки ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем.

Основою дослідження є системний підхід до аналізу економічних явищ та процесів. У роботі застосовано методи наукової абстракції, логічного аналізу та синтезу, статистичного аналізу, порівняльного аналізу. Інформаційну базу дослідження склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, статистичні дані, фінансова звітність досліджуваної бізнес-структури.

Структура роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ СУЧАСНОЇ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ

1.1. Сутність та структура інвестиційного портфеля бізнес-структури

Інвестиційна діяльність є невід'ємною складовою функціонування сучасних бізнес-структур, оскільки забезпечує формування ресурсного потенціалу для їх стратегічного розвитку. У центрі цієї діяльності перебуває інвестиційний портфель, який являє собою сукупність різноманітних активів, сформованих відповідно до інвестиційної стратегії бізнес-структури. Він дозволяє оптимізувати співвідношення прибутковості та ризику в умовах нестабільного ринкового середовища. Його формування та структура відображають стратегічні цілі бізнес-структури, рівень його фінансової стійкості та готовність до ринкових викликів. Ефективне управління інвестиційним портфелем дозволяє бізнес-структурам забезпечувати стабільний приріст капіталу, диверсифікувати ризики та досягати стратегічних цілей розвитку.

Вивчення сутності та структури інвестиційного портфеля має важливе значення для розуміння механізмів інвестування, які застосовуються українськими бізнес-структурами в сучасних економічних реаліях. Дослідження сутності та структури інвестиційного портфеля є важливим з теоретичної позиції та з практичної, адже дозволяє виявити оптимальні підходи до формування та управління інвестиціями бізнес-структур в сучасних умовах.

Посилення інвестиційної діяльності є одним із найефективніших механізмів трансформації економічної системи як окремих бізнес-структур, так і регіональних утворень та національних економік загалом. Формування економіки України як частини світового господарства базується на врахуванні ключових закономірностей інвестиційної діяльності. Однією з найпоширеніших

закономірностей у цій сфері є використання інвестицій як інструменту виходу з економічної кризи шляхом залучення як реальних інвестицій, так і фінансових інструментів для забезпечення стійкого розвитку [31].

Українські вчені активно досліджують цю проблематику, пропонуючи теоретичні і практичні підходи до формування інвестиційних портфелів.

Інвестиційний портфель бізнес-структури визначається як сукупність фінансових та реальних активів, що формуються з метою досягнення визначених інвестиційних цілей, таких як максимізація прибутку, мінімізація ризиків або забезпечення стабільного зростання капіталу. За визначенням українського вченого Пересади А.А., інвестиційний портфель є «цілеспрямовано сформованим набором об'єктів інвестування, який управляється як єдине ціле» [33]. Такий підхід підкреслює системність та комплексність процесу управління портфелем. Важливим аспектом є те, що структура портфеля залежить від специфіки діяльності бізнес-структури, її розміру, галузі та зовнішнього економічного середовища.

О.В. Слободянюк визначає, що формування та управління інвестиційним портфелем – це складний, але ключовий процес, що потребує глибокого розуміння фінансових ринків, аналітичного підходу та стратегічного планування. Грамотно складений і професійно керований портфель дозволяє інвестору ефективно досягати фінансових цілей, знижувати ризики та забезпечувати стабільний дохід у довгостроковій перспективі [37]. Формування та управління інвестиційним портфелем дійсно є важливим процесом, особливо в умовах динамічних змін на фінансових ринках. Успішне інвестування вимагає знання економічних тенденцій, вміння адаптувати стратегію відповідно до ризиків та можливостей.

Вважаємо, що основними факторами ефективного інвестування є диверсифікація активів, регулярний аналіз ринку та готовність до змін. Інвестори, які вміють прогнозувати ризики та швидко реагувати на зміни, отримують більше шансів на стабільний прибуток. Важливо також враховувати індивідуальні фінансові цілі, оскільки універсального підходу до формування

портфеля не існує. Звідси, інвестиції – це можливість отримання доходу та інструмент управління фінансовою стабільністю. Тому успішне управління портфелем вимагає насамперед знань, а також дисципліни, терпіння та стратегічного бачення.

Інвестиційний портфель – це «комбінація активів, що відображає інвестиційну політику бізнес-структури та спрямована на досягнення оптимального співвідношення доходності й ризику» [22]. Це визначення акцентує увагу на стратегічному аспекті портфеля як відображення політики компанії.

Ще одне визначення пропонує Терещенко О.О., який характеризує портфель як «інструмент управління капіталом, що поєднує різноманітні активи з урахуванням їхньої ліквідності, прибутковості та ринкових ризиків» [39]. Таким чином, усі три визначення підкреслюють багатогранність поняття та його залежність від цілей інвестора.

Сутність інвестиційного портфеля полягає в диверсифікації вкладень, що дозволяє знизити загальний рівень ризику за рахунок розподілу капіталу між різними активами [1]. Диверсифікація є основним принципом формування портфеля, який забезпечує баланс між стабільністю та потенційною прибутковістю. Наприклад, у портфель можуть входити акції, облігації, депозити, нерухомість або інші інструменти, кожен із яких має різний рівень ризику та доходності. Це підтверджує тезу про те, що структура портфеля є гнучкою та адаптивною до потреб конкретної бізнес-структури.

Щодо структури інвестиційного портфеля, то вона включає кілька ключових компонентів: активи, їх пропорційний розподіл, строки інвестування та рівень ліквідності. За дослідженнями Кравченко Н.В., структура портфеля формується на основі аналізу ринкових умов та прогнозування кон'юнктури, що дозволяє оптимізувати його ефективність [23]. Автор наголошує, що для бізнес-структур важливо враховувати не лише фінансові показники, а й макроекономічні фактори, такі як інфляція, валютні коливання та державна

політика. У цьому контексті структура портфеля може бути консервативною, поміркованою або агресивною залежно від стратегії бізнес-структури.

С.А. Стахурська визначає сутність інвестиційного портфеля, описуючи інвестиційну стратегію як портфельну, що включає проєкти реального інвестування та стратегічні фінансові інструменти. Це вказує на основну концепцію інвестиційного портфеля – поєднання різних активів для досягнення конкурентних переваг і стабільного розвитку бізнес-структури [38]. Щодо структури інвестиційного портфеля, то авторка лише частково її окреслює, оскільки згадуються дві ключові складові. По-перше, проєкти реального інвестування (тобто капіталовкладення в реальний сектор економіки, наприклад, у виробництво, технології, нерухомість), по-друге, стратегічні фінансові інструменти (наприклад, цінні папери, облігації, деривативи).

Однак, повна структура інвестиційного портфеля зазвичай включає й інші елементи, такі як диверсифікація активів, рівень ризику, ліквідність тощо. Тому для повноцінного розкриття структури потрібна додаткова інформація.

Консервативний портфель, як зазначає О.О. Ляхова та Т.П. Шокало, спрямований на мінімізацію ризиків і включає переважно низькоризикові активи, такі як державні облігації чи банківські депозити [27]. Такий підхід є характерним для бізнес-структур, які прагнуть стабільності в умовах економічної невизначеності. Натомість агресивний портфель, за словами Шокало Т.П., орієнтований на максимізацію доходу і включає високоризикові активи, наприклад, акції молодих компаній чи деривативи [44]. Поміркований портфель поєднує елементи обох підходів, що робить його популярним серед середніх і великих бізнес-структур в Україні.

Формування структури портфеля також передбачає врахування часової перспективи інвестування. За дослідженнями Є.В. Мниха короткострокові портфелі зосереджені на високоліквідних активах, тоді як довгострокові передбачають вкладення в капіталомісткі проєкти, такі як нерухомість чи інфраструктура [30]. Це дозволяє бізнес-структурам гнучко реагувати на ринкові зміни та оптимізувати свої фінансові потоки. Крім того, структура портфеля має

відповідати розміру капіталу бізнес-структури: для малих бізнес-структур характерні простіші портфелі, тоді як великі компанії формують складніші комбінації активів.

Вчені також звертають увагу на проблему недостатньої розвиненості інвестиційного ринку в Україні, що впливає на структуру портфелів бізнес-структур.

Наприклад, Ю.І. Оніщук та Н.І. Григр'єва зазначають, що обмежений доступ до різноманітних фінансових інструментів змушує бізнес-структури орієнтуватися на традиційні активи, такі як банківські депозити чи державні цінні папери [32]. Це знижує потенційну прибутковість портфелів і підвищує їх залежність від внутрішніх економічних коливань. Водночас сучасні тенденції, такі як цифровізація та розвиток фондового ринку, відкривають нові можливості для диверсифікації.

Проаналізувавши низку позицій науковців, вважаємо, що інвестиційний портфель бізнес-структури є комплексним інструментом, який відображає її фінансову стратегію та здатність адаптуватися до ринкових умов. Його сутність полягає в системному підході до інвестування, спрямованому на досягнення балансу між прибутковістю та ризиком. Структура портфеля залежить від цілей бізнес-структури, типу активів, строків інвестування та зовнішніх факторів, що підтверджують дослідження українських вчених. Диверсифікація виступає ключовим принципом, який дозволяє знизити ризики та підвищити ефективність портфеля. В умовах українського ринку бізнес-структури стикаються з обмеженнями, пов'язаними з недостатньою розвиненістю фінансових інструментів, однак поступова інтеграція до глобальних ринків створює передумови для вдосконалення портфельного інвестування. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз практичних кейсів формування портфелів вітчизняними бізнес-структурами.

1.2. Принципи та методи формування інвестиційного портфеля

Формування оптимального інвестиційного портфеля є одним з важливих завдань інвестиційного менеджменту та фінансового планування, що потребує системного підходу та глибокого розуміння закономірностей функціонування фінансових ринків. У сучасних умовах економічної нестабільності та підвищеної волатильності ринкових активів особливої актуальності набуває питання вибору раціональних методів і підходів до структурування інвестиційного портфеля з метою забезпечення оптимального співвідношення ризику та прибутковості.

Доцільність дослідження принципів і методів формування інвестиційного портфеля обумовлена необхідністю забезпечення ефективного управління інвестиційними ресурсами для індивідуальних інвесторів і для інституційних учасників ринку, а також потребою у впровадженні науково обґрунтованих підходів до підвищення рівня дохідності за прийнятного рівня ризику.

Принципи формування інвестиційного портфеля являють собою основоположні правила, які визначають концептуальні засади та регламентують процес відбору фінансових інструментів і обґрунтування їх пропорцій у структурі інвестиційного портфеля [50].

Першочерговим принципом, який має визначальний характер для формування інвестиційного портфеля, є принцип відповідності, згідно з яким структура портфеля повинна відповідати інвестиційним цілям та завданням інвестора а також принципи формування інвестиційного портфеля є базовою засадою, що визначає його структуру та функціонування. З позиції І.Я. Яковлева основними принципами класичного консервативного (низькоризикового) портфеля є принципи обережності, диверсифікації та забезпечення достатньої ліквідності [45]. Схожої думки дотримується і О.О. Рудь, пояснюючи власне бачення основних принципів. Наприклад, автор зазначає, що формування інвестиційного портфеля бізнес-структури потребує дотримання основних принципів, які сприяють його ефективності, стійкості та відповідності загальній

інвестиційній стратегії. Інвестиції повинні забезпечувати оптимальний рівень прибутковості з урахуванням ризиків, а кожен актив у портфелі має відповідати стратегічним і фінансовим цілям бізнес-структури. Важливо дотримуватися збалансованого співвідношення між ризиковими та надійними активами для підтримки стійкості портфеля, а також розподіляти інвестиції між різними галузями та класами активів для мінімізації ризиків. Частина активів повинна залишатися ліквідною, тобто швидко реалізованою без значних втрат, що дозволяє бізнес-структурі своєчасно реагувати на зміни ринку. Крім того, портфель повинен бути гнучким і адаптуватися до змін економічних умов чи стратегічних пріоритетів. Дотримання цих принципів дозволяє створити збалансований інвестиційний портфель, який забезпечує стабільність, гнучкість та ефективне управління ризиками в умовах динамічного ринкового середовища [36].

Ще одним із фундаментальних у сучасній портфельній теорії є принцип диверсифікації, що передбачає розподіл інвестицій між різними активами з метою зниження рівня ризику портфеля, оскільки негативна динаміка певного активу може бути компенсована позитивною динамікою інших активів [1].

Принцип ліквідності у свою чергу визначає необхідність забезпечення можливості швидкого перетворення активів портфеля на грошові кошти без суттєвої втрати їх вартості, що особливо важливо в умовах ринкової нестабільності. Існує також принцип оптимізації співвідношення ризику та прибутковості передбачає досягнення максимального рівня прибутковості за прийняттого рівня ризику або мінімізацію ризику за прийняттого рівня прибутковості.

Принцип адаптивності інвестиційного портфеля означає його здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища та інвестиційних цілей, що потребує періодичного перегляду структури портфеля та коригування пропорцій активів.

Прийняття інвестиційних рішень на підставі об'єктивного аналізу ринкової кон'юнктури, фінансового стану емітентів та економічних тенденцій, що

впливають на динаміку ринкової вартості активів належить до принципу економічної обґрунтованості. Принцип раціональної поведінки інвестора постулює, що інвестор прагне максимізувати дохідність за прийняттого рівня ризику та приймає рішення на основі раціональних міркувань, а не емоційних чинників. Принцип динамічності визначає необхідність постійного моніторингу портфеля та внесення коректив відповідно до змін ринкової кон'юнктури, що забезпечує підтримання оптимальної структури портфеля в умовах мінливості ринкового середовища [51].

Методологічні засади формування інвестиційного портфеля ґрунтуються на кількісних методах оцінки ризику та прибутковості, що дозволяють обґрунтувати оптимальну структуру активів.

Основоположною моделлю сучасної портфельної теорії є модель Марковіца, згідно з якою оптимальний портфель формується шляхом мінімізації дисперсії дохідності портфеля за заданого рівня очікуваної дохідності або максимізації очікуваної дохідності за заданого рівня ризику. У межах даної моделі ключовими показниками є математичне сподівання дохідності, що характеризує очікувану дохідність активу, та дисперсія дохідності, що є мірою ризику. Важливим елементом моделі Марковіца є показник коваріації дохідностей активів, який визначає ступінь взаємозв'язку між дохідностями різних активів і, відповідно, впливає на рівень диверсифікації портфеля [26].

Модель Шарпа (одноіндексна модель) спрощує процес оптимізації портфеля шляхом запровадження поняття «ринкового портфеля», що дозволяє оцінювати ризик окремого активу на основі його чутливості до змін ринкового портфеля (коефіцієнт бета) [12].

Модель оцінки капітальних активів (CAPM) розширює одноіндексну модель Шарпа і визначає взаємозв'язок між очікуваною дохідністю активу та його систематичним ризиком, при цьому рівень дохідності активу визначається як сума безризикової ставки та премії за ризик, яка пропорційна коефіцієнту бета активу. Арбітражна теорія ціноутворення (APT) розглядає залежність дохідності

активу від декількох факторів, а не лише від ринкового портфеля, що дозволяє більш точно оцінювати ризик і прогнозувати дохідність активів [48].

Методи формування інвестиційного портфеля можна класифікувати на активні та пасивні залежно від стратегії управління портфелем (рис. 1.2.).

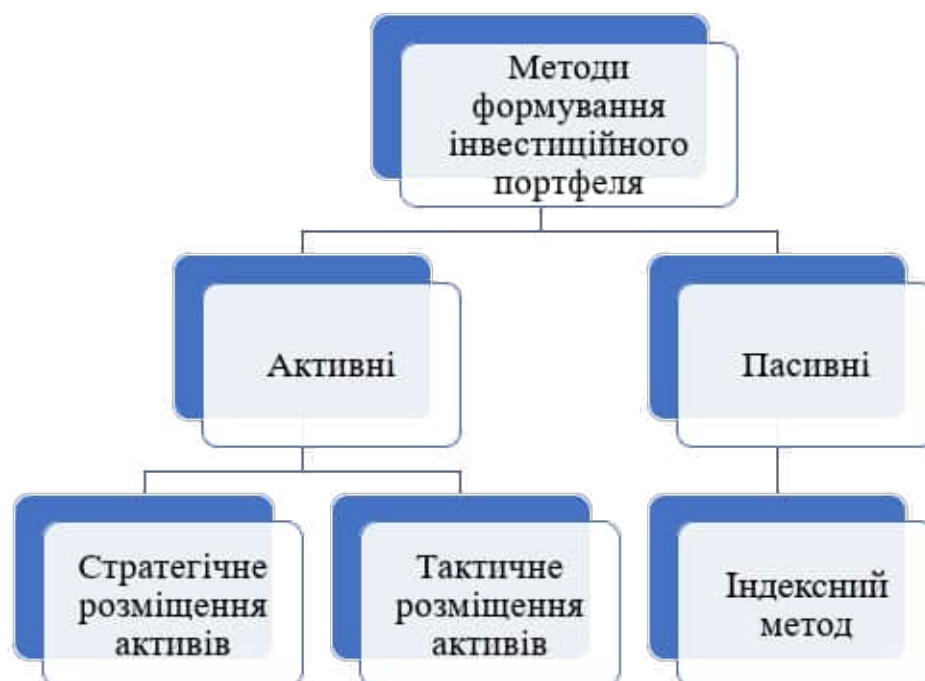

Рис. 1.2. Методи формування інвестиційного портфеля

Сформовано автором на основі [17]

Активний підхід передбачає регулярний перегляд структури портфеля з метою підвищення його ефективності та реагування на зміни ринкової кон'юнктури. Пасивний підхід базується на формуванні портфеля з певною структурою, яка залишається відносно стабільною протягом тривалого періоду часу, що дозволяє мінімізувати транзакційні витрати та зменшити вплив людського фактора на ефективність портфеля.

Індексний метод формування інвестиційного портфеля, який є прикладом пасивного управління, передбачає формування портфеля, структура якого відповідає структурі певного ринкового індексу. Стратегічне розміщення активів (Strategic Asset Allocation) передбачає визначення довгострокових цільових пропорцій різних класів активів у портфелі відповідно до інвестиційних цілей, часового горизонту та рівня ризику. Тактичне розміщення активів (Tactical Asset

Allocation) ґрунтується на короткострокових відхиленнях від стратегічних пропорцій з метою використання короткострокових ринкових можливостей.

Окремо ще також існує метод оптимізації інвестиційного портфеля на основі генетичних алгоритмів передбачає застосування еволюційних обчислень для пошуку оптимальної структури портфеля, що дозволяє уникнути обмежень, пов'язаних із лінійними моделями оптимізації [3]. Нейромережевий підхід до формування інвестиційного портфеля базується на застосуванні штучних нейронних мереж для прогнозування дохідності активів та оптимізації структури портфеля, що дозволяє враховувати нелінійні залежності між різними чинниками, які впливають на ринкову вартість активів [18].

Процес формування інвестиційного портфеля являє собою послідовність логічно пов'язаних етапів, що забезпечують комплексний підхід до відбору та структурування активів (рис. 1.3.).

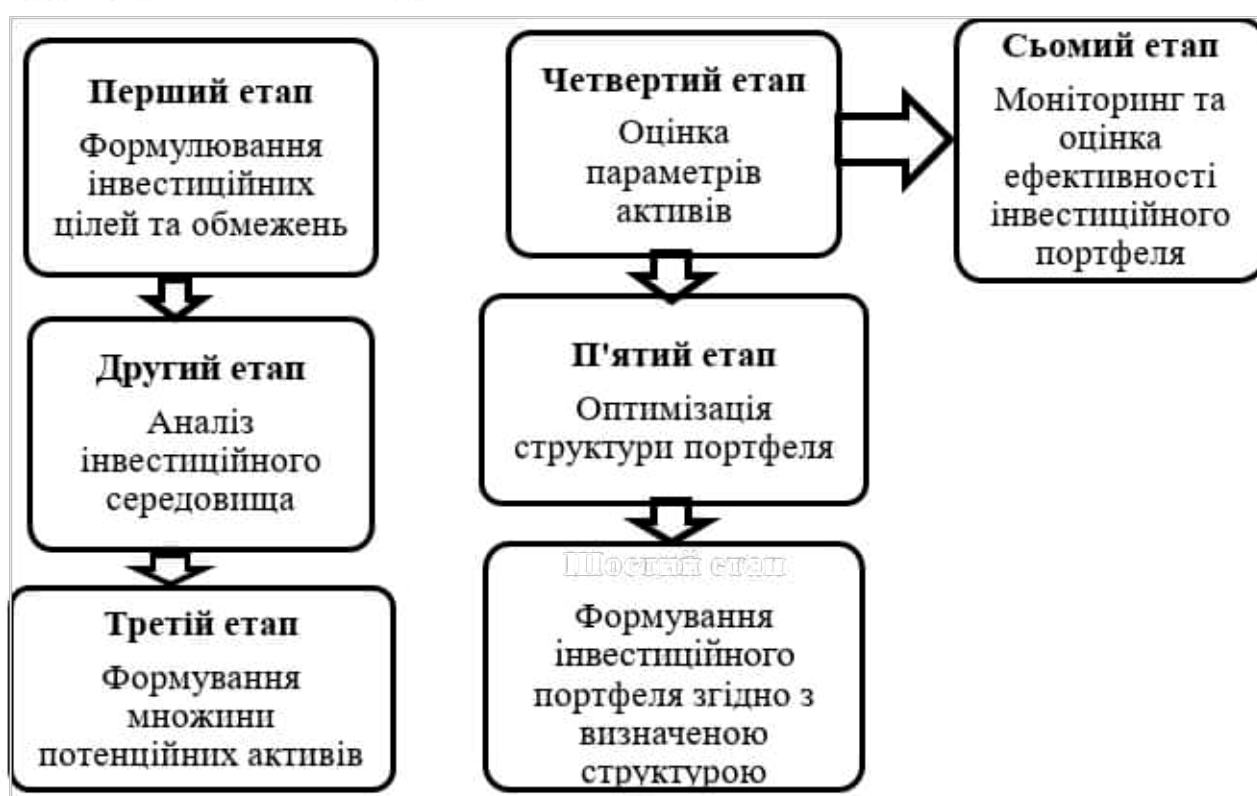

Рис. 1.3. Етапи формування інвестиційного портфеля

Сформовано автором на основі [Ошибка! Источник ссылки не найден.;

Першим етапом є формулювання інвестиційних цілей та обмежень, які визначають загальні параметри інвестиційного портфеля, зокрема цільовий рівень дохідності, допустимий рівень ризику, часовий горизонт інвестування та вимоги до ліквідності. Другий етап передбачає аналіз інвестиційного середовища, який включає дослідження макроекономічних показників, галузевих тенденцій, динаміки фінансових ринків та інших чинників, що впливають на інвестиційні рішення. Третій етап полягає у формуванні множини потенційних активів для включення до інвестиційного портфеля на основі відповідності їх характеристик інвестиційним цілям та обмеженням. Четвертий етап передбачає оцінку параметрів активів, зокрема очікуваної дохідності, рівня ризику та кореляції між активами, що є необхідною умовою для оптимізації структури портфеля. П'ятий етап включає оптимізацію структури портфеля за допомогою математичних методів, що дозволяють визначити оптимальні пропорції активів відповідно до обраних критеріїв оптимальності. Шостий етап передбачає формування інвестиційного портфеля згідно з визначеною структурою, що включає придбання відповідних активів або укладання договорів на їх придбання у майбутньому. Сьомий етап полягає у моніторингу та оцінці ефективності інвестиційного портфеля, що дозволяє визначити відповідність фактичних результатів інвестування очікуванім та, за необхідності, внести корективи до структури портфеля [15].

Ефективність сформованого інвестиційного портфеля оцінюється за допомогою системи показників, які дозволяють визначити рівень дохідності, ризику та співвідношення між ними. Коефіцієнт Шарпа є одним із найбільш поширених показників ефективності інвестиційного портфеля і розраховується як відношення різниці між очікуваною дохідністю портфеля та безризиковою ставкою до стандартного відхилення дохідності портфеля. Коефіцієнт Трейнора, який є модифікацією коефіцієнта Шарпа, визначає відношення різниці між очікуваною дохідністю портфеля та безризиковою ставкою до коефіцієнта бета портфеля, тобто враховує систематичний ризик замість загального ризику. Коефіцієнт Сортіно є подальшою модифікацією коефіцієнта Шарпа і ґрунтується

на використанні напіввідхилення замість стандартного відхилення, що дозволяє враховувати лише негативні відхилення дохідності від очікуваного рівня [16]. Коефіцієнт альфа Дженсена дозволяє оцінити надлишкову дохідність портфеля щодо очікуваної дохідності, розрахованої за моделлю CAPM, що свідчить про ефективність управління портфелем. Показник максимального падіння (Maximum Drawdown) характеризує максимальну різницю між локальним максимумом та мінімумом вартості портфеля, що відображає рівень ризику значних втрат капіталу [Показники ризику для інвестиційних портфелів.]. Коефіцієнт Кальмара визначає відношення середньорічної дохідності портфеля до максимального падіння, що дозволяє оцінити ефективність портфеля з урахуванням ризику значних втрат [21].

Новітні тенденції у формуванні інвестиційних портфелів пов'язані з розвитком технологій, зміною інвестиційних пріоритетів та еволюцією фінансових ринків. Застосування методів штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє підвищити точність прогнозування дохідності активів та оптимізувати структуру портфеля з урахуванням нелінійних залежностей між різними чинниками [42]. Впровадження принципів відповідального інвестування передбачає врахування екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів при формуванні інвестиційних портфелів, що відповідає зростаючому попиту на соціально відповідальні інвестиції [5]. Розвиток ринку криптовалют та інших цифрових активів розширює можливості диверсифікації інвестиційних портфелів, хоча й супроводжується підвищенням рівнем ризику та волатильністю. Інтеграція альтернативних інвестицій (нерухомість, приватний капітал, венчурні інвестиції, хедж-фонди) у структуру портфеля дозволяє знизити залежність від традиційних класів активів та підвищити рівень диверсифікації. Розвиток фінансових технологій (FinTech) та робо-едвайзингу дозволяє автоматизувати процес формування та управління інвестиційними портфелями, що робить професійні інвестиційні послуги доступнішими для широкого кола інвесторів [7; 13].

1.3. Новітні підходи до стратегічного управління інвестиційним портфелем

Стратегічне управління інвестиційним портфелем є невід'ємним елементом забезпечення фінансової стабільності та зростання в умовах сучасної економічної нестабільності. У глобалізованому світі, де ринки швидко змінюються під впливом технологічних інновацій, геополітичних криз і цифровізації, традиційні методи управління втрачають свою ефективність. Новітні підходи до стратегічного управління спрямовані на адаптацію до цих змін через інтеграцію передових технологій, аналітичних інструментів і гнучких стратегій. В Україні актуальність таких підходів зростає через вплив війни, економічних санкцій і обмеженого доступу до міжнародних ринків капіталу. Дослідження новітніх підходів дозволяє не лише оптимізувати розподіл ресурсів, а й підвищити конкурентоспроможність інвесторів у складних умовах. Українські вчені активно працюють над адаптацією світового досвіду до місцевих реалій, пропонуючи інноваційні рішення для управління портфелями.

Стратегічне управління портфелем передбачає довгострокове планування, оцінку ризиків і оптимізацію прибутковості. Традиційно це управління базувалося на моделі Гаррі Марковіца, яка фокусується на диверсифікації та балансі між ризиком і доходом. Модель Марковіца розглядає процес формування інвестиційного портфеля як поєднання різних фінансових активів. Основна мета цієї моделі - визначити оптимальне співвідношення інвестицій, яке мінімізує ризик за заданого рівня прибутковості або максимізує очікувану дохідність при прийнятному рівні ризику. Вона допомагає знаходити ефективний портфель, що забезпечує найменший ризик при заданій дохідності. Водночас модель не пропонує єдиний ідеальний портфель, а представляє набір ефективних варіантів. Ці теоретичні підходи є надзвичайно важливими для інвесторів, оскільки дозволяють раціонально підходити до створення портфеля, беручи до уваги співвідношення ризику та очікуваного прибутку. Завдяки оптимальному

портфелю можна диверсифікувати ризики та підвищити потенційну дохідність. Крім того, застосування моделі Марковіца та сучасної портфельної теорії допомагає інвесторам ухвалювати обґрунтовані рішення та ефективно керувати своїми активами. [24; 29]. Проте в сучасних умовах статичні моделі поступаються місцем динамічним підходам, що враховують мінливість ринків. Новітні підходи до управління портфелем інтегрують технології штучного інтелекту, аналіз великих даних і адаптивні стратегії.

Одним із найбільш значущих новітніх підходів до стратегічного управління інвестиційним портфелем є впровадження алгоритмічного трейдингу та систем автоматизованого прийняття інвестиційних рішень, що базуються на застосуванні складних математичних моделей та аналізі великих масивів даних [10]. Штучний інтелект та машинне навчання дозволяють аналізувати широкий спектр фінансової та нефінансової інформації, виявляти приховані закономірності та взаємозв'язки між різними активами та факторами впливу, що суттєво підвищує точність прогнозування динаміки ринкових цін та ефективність управління інвестиційним портфелем [34]. С.В. Голубев досліджує сучасні методи оптимізації інвестиційного портфеля. Він розглядає застосування машинного навчання для обробки великих обсягів фінансової інформації та прийняття інвестиційних рішень в умовах невизначеності [9].

Технологія блокчейн та децентралізовані фінанси (DeFi) створюють нові можливості для інвестування та управління портфелем через смарт-контракти, децентралізовані біржі та автоматизовані протоколи, що забезпечують прозорість, безпеку та ефективність транзакцій без посередників. Інтеграція концепції відповідального інвестування (ESG-критеріїв) у стратегічне управління інвестиційним портфелем передбачає врахування екологічних, соціальних та управлінських факторів при відборі активів та формуванні структури портфеля, що дозволяє не лише зменшити ризики, пов'язані з негативним впливом на довкілля та суспільство, але й забезпечити довгострокову фінансову стабільність та відповідність етичним принципам інвестора [43]. Загалом, блокчейн-технології мають значний потенціал для

підвищення прозорості та безпеки фінансових операцій, що може сприяти залученню іноземних інвесторів та розвитку інноваційних екосистем управління портфелем.

Факторне інвестування, що ґрунтується на виявленні та використанні специфічних факторів, які впливають на дохідність активів (такі як вартість, якість, імпульс, волатильність, ліквідність тощо), дозволяє розробити більш гнучкі та адаптивні стратегії управління портфелем, які враховують різні ринкові умови та забезпечують оптимальне співвідношення ризику та дохідності [41]. Концепція гнучкого розподілу активів (Adaptive Asset Allocation) передбачає динамічне коригування структури портфеля відповідно до змін ринкової кон'юнктури, що базується на систематичному аналізі тенденцій, волатильності та кореляції між різними класами активів [46].

Альтернативні інвестиції, зокрема приватний капітал, венчурні інвестиції, нерухомість, інфраструктурні проєкти, хедж-фонди та криптовалюти, набувають все більшого значення у структурі сучасних інвестиційних портфелів, що дозволяє досягти вищого рівня диверсифікації та потенційно збільшити дохідність портфеля за рахунок активів, які мають низьку кореляцію з традиційними фінансовими інструментами.

Поведінкові фінанси та нейроекономіка пропонують новий погляд на процес прийняття інвестиційних рішень, враховуючи психологічні та когнітивні аспекти інвестування, що дозволяє розробити більш ефективні стратегії управління портфелем, які враховують ірраціональну поведінку учасників ринку та різноманітні когнітивні упередження.

Технологія квантових обчислень (Quantum Computing) відкриває нові можливості для оптимізації структури інвестиційного портфеля, дозволяючи вирішувати складні обчислювальні завдання, які вимагають аналізу великої кількості змінних та обмежень [6]. Зростання популярності пасивних інвестиційних стратегій, зокрема індексного інвестування та ETF (Exchange Traded Funds), зумовлено низькими витратами на управління та високою ефективністю цих інструментів, однак сучасні підходи передбачають не просто

пасивне слідування індексу, а «розумне» індексне інвестування (Smart Beta), що поєднує переваги пасивного та активного управління [47]. Робото-едвайзинг та фінтех-платформи демократизують доступ до професійного управління інвестиційним портфелем, пропонуючи автоматизовані рішення для формування та оптимізації структури портфеля відповідно до індивідуальних цілей, ризик-профілю та часового горизонту інвестора.

Інтеграція даних альтернативних джерел у процес прийняття інвестиційних рішень передбачає використання нетрадиційних наборів даних, таких як соціальні медіа, супутникові знімки, дані з IoT-пристроїв, інформація про транзакції кредитних карток тощо, що дозволяє отримати унікальні інсайти та конкурентні переваги на фінансових ринках [14]. Стрес-тестування та сценарний аналіз інвестиційного портфеля дозволяють оцінити його стійкість до різноманітних екстремальних подій та ринкових шоків, що є особливо важливим в умовах підвищеної невизначеності та виникнення нових типів ризиків. Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова та І.П. Котелевська аналізують основні проблеми використання методу диверсифікованого портфеля на вітчизняному фондовому ринку з урахуванням хеджування ризиків. Вони досліджують досвід оптимального управління портфелем фінансових інструментів, підкреслюючи необхідність гнучкості в стратегіях управління [8].

Гейміфікація інвестиційного процесу та соціальне інвестування створюють нові формати взаємодії між інвесторами, дозволяючи обмінюватися інформацією, слідувати стратегіям успішних інвесторів та впроваджувати ігрові механіки для стимулювання більш активної участі в управлінні інвестиційним портфелем [28].

О. О. Дудник, наприклад, досліджує застосування інноваційних технологій для ефективного управління портфелем проєктів в аутсорсингових ІТ-компаніях. Він пропонує використання нечіткої логіки для обґрунтування та прийняття економічних рішень в умовах невизначеності, що сприяє підвищенню ефективності управління проєктами [11].

В Україні такі технології лише зароджуються, але мають перспективу через зростання цифровізації. Новітні підходи до стратегічного управління інвестиційним портфелем характеризуються інтеграцією сучасних технологій, розширенням спектру інвестиційних інструментів, врахуванням поведінкових аспектів інвестування та індивідуалізацією стратегій відповідно до конкретних цілей та переваг інвестора. Поєднання цих підходів дозволяє розробити більш ефективні та адаптивні стратегії управління інвестиційним портфелем, що відповідають викликам сучасного фінансового середовища.

В українських реаліях новітні підходи стикаються з низкою викликів. Наприклад, брак інвестиційної культури та обмежена цифрова інфраструктура гальмують впровадження технологій. Війна додала проблем, таких як відтік капіталу та руйнування економічних зв'язків. Варто звернути увагу на стимулюванні підтримки у вигляді субсидій і податкових пільг для стимулювання інновацій, розвивати внутрішній ринок через локальні інвестиційні фонди, які адаптують новітні методи до місцевих умов. Ці заходи можуть компенсувати зовнішні обмеження.

Інтеграція новітніх підходів потребує комплексного підходу. Успішне управління портфелем залежить від поєднання технологій, аналітики та стратегічного бачення. Наприклад, комбінація ІІІ з ESG-критеріями дозволяє створювати портфелі, що відповідають сучасним трендам. Навчання менеджерів новим методам є важливим для їхньої реалізації. В Україні це може бути реалізовано через партнерства між бізнесом і університетами.

Новітні підходи до стратегічного управління інвестиційним портфелем базуються на інтеграції технологій, таких як штучний інтелект, аналіз великих даних і блокчейн, а також на гнучких стратегіях і ESG-критеріях. ІІІ і big data підвищують точність прогнозів і оптимізують структуру портфеля, тоді як автоматизація й блокчейн забезпечують ефективність і прозорість. Гнучкі стратегії дозволяють швидко реагувати на зміни, а ESG-критерії сприяють довгостроковій стійкості. В Україні впровадження цих підходів ускладнене

обмеженою інфраструктурою та війською, але державна підтримка й локальні ініціативи можуть створити передумови для їхнього успіху.

Висновки до розділу 1

Досліджено сутність та структуру інвестиційного портфеля бізнес-структури, що дозволило визначити його ключові складові. Визначено, що інвестиційний портфель формується з урахуванням цілей бізнес-структури, рівня ризику та очікуваної дохідності. Проаналізовано основні принципи формування інвестиційного портфеля, серед яких диверсифікація, ліквідність, прибутковість та ризик-менеджмент. Досліджено традиційні та сучасні методи управління інвестиційним портфелем. Визначено, що сучасні підходи до стратегічного управління інвестиціями базуються на цифрових технологіях, аналітичних моделях та прогнозуванні. Проаналізовано роль штучного інтелекту та великих даних у процесі прийняття інвестиційних рішень. Досліджено особливості ESG-інвестування. Визначено, що ефективність інвестиційного портфеля залежить від здатності бізнес-структури адаптуватися до змін ринку та макроекономічних умов. Досліджено вплив глобалізації на структуру та управління інвестиційним портфелем. Визначено, що стратегічне управління інвестиційним портфелем вимагає комплексного підходу, що поєднує аналіз, прогнозування та управління ризиками.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ

2.1. Характеристика інвестиційної діяльності бізнес-структури

Актуальність розгляду питання розробки ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем для ТОВ «Лемтранс» обґрунтовується специфікою діяльності компанії, ринковими викликами та необхідністю забезпечення сталого розвитку в умовах нестабільності. «Лемтранс» є релевантним об'єктом, адже її діяльність передбачає значні капіталовкладення, управління ризиками в умовах війни та диверсифікацію інвестицій між стабільними й інноваційними проєктами. Інвестиції за період функціонування компанії перевищили 500 млн. долл США [49].

ТОВ «Лемтранс» засновано в 1999 р., компанія є частиною холдингу SCM (System Capital Management), що належить Рінату Ахметову, і відіграє ключову роль у логістичному секторі країни. Її штаб-квартира розташована в Києві, а основний ринок діяльності - Україна, з перспективами міжнародної співпраці, зокрема через експортні маршрути на західних кордонах [49].

Основні напрямки діяльності ТОВ «Лемтранс» включають транспортування різноманітних вантажів, таких як вугілля, металопродукція, зернові та будівельні матеріали, як для внутрішнього ринку, так і для експорту. Компанія володіє одним із найбільших парків вантажних вагонів в Україні - понад 15 000 одиниць, включаючи напіввагони, платформи та зерновози. Окрім перевезень, «Лемтранс» надає комплексні логістичні послуги, такі як планування маршрутів і координація з «Укрзалізницею», а також займається ремонтом і технічним обслуговуванням вагонів на власних потужностях. Важливим

напрямок є впровадження цифрових технологій, зокрема систем моніторингу та управління рухомим складом, для підвищення операційної ефективності [49].

На ринку «Лемтранс» утримує лідерські позиції завдяки масштабному парку вагонів і значній частці вантажоперевезень. Компанія обслуговує великі промислові підприємства, зокрема пов'язані з SCM (наприклад, ДТЕК), а також зовнішніх клієнтів, таких як аграрні холдинги. Співпраця з Укрзалізницею та інвестиції у власну інфраструктуру дозволяють їй ефективно працювати в умовах складної залізничної мережі. Фінансова стабільність, забезпечена підтримкою SCM, дає змогу компанії реалізовувати капіталоемні проекти, такі як модернізація вагонів і впровадження цифрових рішень.

Компанія активно інвестує в оновлення рухомого складу, інфраструктуру та технології, що підкреслює її стратегічний підхід до розвитку. Проте вона стикається з низкою викликів, зокрема через війну в Україні, яка порушила логістичні ланцюги та змінила експортні маршрути. Лемтранс адаптується, перенаправляючи вантажі через західні кордони та оптимізуючи маршрути. Реформа Укрзалізниці, лібералізація ринку перевезень і нові екологічні стандарти ЄС створюють додаткові ризики, але також відкривають можливості для зростання. Для відповідності глобальним трендам компанія розглядає інвестиції в енергоефективні технології та «зелену» логістику.

Стратегічні пріоритети «Лемтранс» включають модернізацію вагонів, цифрову трансформацію (наприклад, впровадження IoT і ERP-систем), розвиток експортних маршрутів і сталий розвиток через екологічні проекти. Компанія також підтримує соціальні ініціативи в регіонах присутності, інвестуючи в освіту, охорону здоров'я та гуманітарні перевезення, що відповідає політиці корпоративної соціальної відповідальності холдингу SCM. Під час війни компанія «Лемтранс» активно сприяла гуманітарним ініціативам і підтримці працівників.

Ключові аспекти, які підкреслюють важливість цього питання для компанії, враховуючи її профіль як найбільшого приватного оператора залізничних перевезень в Україні та частину SCM є такими.

1. Специфіка діяльності та інвестиційні потреби. ТОВ «Лемтранс» спеціалізується на залізничних перевезеннях, управлінні вагонами, ремонті рухомого складу та логістичних послугах. Ця галузь є капіталоемною, адже потребує значних інвестицій у модернізацію вагонів, цифрові системи управління, інфраструктуру та екологічні ініціативи.

Конкурентні переваги компанії полягають у масштабному парку вагонів, інтеграції в SCM, власних ремонтних потужностях і досвіді роботи в кризових умовах. Ці фактори забезпечують гнучкість і стійкість у нестабільному середовищі.

Компанія активно інвестує в оновлення парку вагонів і технології, що вимагає чіткої стратегії управління портфелем для балансування між короткостроковими операційними витратами та довгостроковими капіталовкладеннями.

Ефективна стратегія управління інвестиційним портфелем дозволить оптимізувати розподіл ресурсів, зменшити витрати на застарілу інфраструктуру та підвищити рентабельність через інвестиції в інновації, такі як автоматизовані системи трекінгу чи енергоефективні вагони.

2. Ринкові та геополітичні виклики. Війна в Україні суттєво вплинула на логістичний сектор, порушивши ланцюги постачання, експортні маршрути та доступ до інфраструктури. ТОВ «Лемтранс» змушене адаптуватися до змін, інвестуючи в альтернативні маршрути (наприклад, через західні кордони) та цифрові рішення для підвищення гнучкості.

Регуляторні зміни, такі як реформа «Укрзалізниці» та нові екологічні стандарти ЄС, створюють додаткові ризики та потребу в інвестиціях для відповідності вимогам.

Стратегія управління портфелем допоможе Лемтранс диверсифікувати інвестиційні ризики, розподіляючи кошти між стабільними (ремонт вагонів) та ризикованими (міжнародна експансія) проектами, а також адаптуватися до нестабільного середовища.

3. Економічна безпека та конкурентоспроможність. Як частина SCM, Лемтранс має доступ до значних фінансових ресурсів, але це також означає необхідність узгодження інвестиційних рішень із загальною стратегією холдингу. Ефективне управління портфелем забезпечить синергію між проєктами та максимізацію прибутку.

Конкуренція в логістичному секторі зростає, зокрема через появу міжнародних гравців і приватних операторів. Інвестиції в цифровізацію (наприклад, ERP-системи) та інноваційні логістичні рішення є критично важливими для збереження лідерства.

Розробка стратегії дозволить ТОВ «Лемтранс» оптимізувати інвестиції для підвищення економічної безпеки, зниження операційних витрат і посилення конкурентних позицій на ринку.

4. Технологічні та екологічні тренди. Світовий логістичний сектор рухається до «зеленої» логістики, що передбачає інвестиції в енергоефективні технології та зниження вуглецевого сліду. Для ТОВ «Лемтранс» це може означати модернізацію вагонів або впровадження електричних локомотивів.

Цифрова трансформація (наприклад, IoT для моніторингу вагонів) є ключовим трендом, який потребує значних капіталовкладень, але може суттєво знизити витрати на обслуговування.

Стратегія управління портфелем допоможе компанії визначити пріоритетні напрямки для інвестування в технології, оцінити їхню окупність і відповідність глобальним стандартам, що особливо важливо для потенційної міжнародної експансії.

5. Фінансова ефективність і сталість. Управління інвестиційним портфелем передбачає оцінку таких показників, як NPV, IRR, ROI, і періоду окупності проєктів. Для Лемтранс це критично, адже великі інфраструктурні проєкти мають довгий цикл повернення інвестицій.

Компанія має балансувати між інвестуванням у стабільні активи (вагони, склади) та інноваційні проєкти (цифрові платформи), щоб забезпечити фінансовий результат і стійкість у кризових умовах.

Таблиця 2.1

Характеристика інвестиційної діяльності ТОВ «Лемтранс» з врахуванням основних напрямків, стратегічних цілей та викликів

Аспект	Характеристика
Основні напрямки інвестиційної діяльності	Модернізація рухомого складу: інвестиції в закупівлю нових вагонів, оновлення парку (понад 15 000 одиниць, переважно напіввагони), впровадження енергоефективних рішень для зниження витрат на обслуговування та відповідності екологічним стандартам.
	Інфраструктурні та логістичні проєкти: розвиток логістичних хабів і контейнерних терміналів, зокрема: - контейнерний термінал у Вінниці: відкриття другої черги у 2024 р. для підтримки експортно-імпорتنих операцій. - Мостиська драй порт: інвестиції 15 млн дол. у термінал біля польського кордону (потужність: 100 000 контейнерів, 720 000 тонн зерна на рік); планується друга та третя черги за 10 млн дол.
	Цифрова трансформація: впровадження інтернету речей для моніторингу вагонів, ERP-систем і платформ для супроводу вантажів, що підвищує прозорість і знижує витрати.
	Вагоноремонтні потужності: модернізація ремонтних баз для зменшення залежності від підрядників і скорочення витрат.
	Екологічні ініціативи: інвестиції в енергоефективні технології та модернізацію вагонів для зниження вуглецевого сліду, орієнтовані на стандарти ЄС.
Обсяги та динаміка інвестицій	2023 рік: інвестиції склали 160 млн грн, з яких 153 млн грн - у термінальний і контейнерний бізнес. 2024 рік: Зростання до 478 млн грн, з яких 441 млн грн спрямовано на інфраструктурні проєкти (зокрема термінали). Загальна сума інвестицій в інфраструктуру за останні роки — понад 470 млн грн.
Стратегічні цілі	Операційна ефективність: Зниження витрат через модернізацію вагонів і ремонтних потужностей.
	Адаптація до воєнних викликів: розвиток терміналів на західних кордонах для підтримки експорту в умовах блокування портів.
	Розширення ринкової присутності: зміцнення позицій на ринку ЄС через контейнерний бізнес і логістичні хаби.
	Сталий розвиток: інвестиції в екологічні технології для відповідності європейським стандартам.
	Соціальна відповідальність: понад 41 млн грн на підтримку ЗСУ, гуманітарну допомогу та благодійність.

Продовження табл. 2.1

1	2
Виклики та ризики	Війна в Україні: руйнування інфраструктури (наприклад, депо у Волновасі), скорочення вантажообігу.
	Логістичні обмеження: перевантаження на західних кордонах, потреба в нових маршрутах.
	Регуляторні зміни: реформа «Укрзалізниці» та лібералізація ринку.
	Фінансові ризики: довгий період окупності капіталоємних проєктів (зокрема, терміналів).

Джерело: сформовано автором на основі [49]

Чітка стратегія дозволить ТОВ «Лемтранс» уникнути неефективних витрат, оптимізувати структуру капіталу та забезпечити довгострокову фінансову стабільність.

2.2. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем

Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем ТОВ «Лемтранс» через показники фінансового звіту та балансу передбачає аналіз ключових фінансових метрик, які відображають результативність інвестиційних рішень, їх вплив на фінансовий стан компанії та здатність генерувати цінність. Для «Лемтранс», як капіталоємної логістичної компанії, що інвестує в інфраструктуру, рухомий склад і цифрові технології, ці показники допоможуть оцінити прибутковість, ліквідність, фінансову стійкість і операційну ефективність інвестицій. Нижче наведено результати оцінки з акцентом на фінансові звіти (звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів) та баланс (табл. 2.2-2.3).

Таблиця 2.2

Аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «Лемтранс»

Показник	2020 (База)	Значення 2021/ абсол. відхилення / (відносне відхилен- ня)	Значення 2022/ абсол. відхилення / (відносне відхилен- ня)	Значення 2023/ абсол. відхилення / (відносне відхилен- ня)	Значення 2024/ абсол. відхилення / (відносне відхилен- ня)
К-сть персон., чол.	Н/Д	880/ нд/ нд	550/-330 / (-37.50%)	445/ -435 / (-49.43%)	440/ -440 / (-50.00%)
Дохід (тис. грн)	14391 017	9 792 206/ -4 598 811/ (-31.95%)	8 617 090/- 5 773 927/ (-40.11%)	7 141 568/ -7249449/ (-50.38%)	7 360 248/ -7 030 769/ (-48.85%)
Чистий прибуток (тис. грн)	44039 1	-405 616/- 846 007/ (-92.14%)	805 216/ 364 825/ (82.84%)	-531 537/- 971 928 / (-220.71%)	0/-440 391/ (-100.00%)
Активи (тис. грн)	11308 826	12830682/ 1521856/ (13.46%)	7 944 797/ -3 364 029/ (-29.75%)	8 908 152/ -2 400 674/ (-21.23%)	8 805 798/ -2 503 028/ (-22.14%)
Гроші та їх еквіваленти (тис. грн)	15242 58	1297 082/ -227 176/ (-14.90%)	857 572/ -666 686 / (-43.74%)	789 050/ -735 208/ (-48.23%)	612 988/ -911 270/ (-59.78%)
Довгострокові зобов'язання (тис. грн)	74221 64	8398718/ 976 554/ (13.16%)	6 201 728/ -1 220 436/ (-16.44%)	7 074 757/ -347 407/ (-4.68%)	7 866 331/ 444 167/ (5.98%)
Поточні зобов'язання (тис. грн)	3 886 662	4 431 964/ 545 302/ (14.03%)	1 743 069 -2 143 593 (-55.15%)	1 833 395 -2 053 267 (-52.83%)	939 467 -2 947 195 (-75.82%)
Власний кап. (тис. грн)	0	0/ 0/(0%)	0/ 0/ (0%)	0/ 0/ 0%)	0/0 /(0%)

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Для аналізу динаміки історичних показників ТОВ «Лемтранс» за 2020–2024 рр. базисним методом з урахуванням від’ємних значень чистого прибутку використано базисний рік (2020 р.) як точку відліку. Базисний метод передбачає порівняння показників кожного року з базисним роком (2020 р.) для визначення абсолютних і відносних змін. Від’ємні значення прибутку будуть враховані при розрахунках, щоб коректно відобразити фінансову динаміку.

Кількість персоналу значно скоротилася з 2021 р. (-50% до 2024 р.), що може бути пов’язано з оптимізацією витрат та воєнними викликами. Дохід стабільно знижувався з 2020 р., досягнувши мінімуму в 2023 р. (-50.38%). У 2024 році спостерігається незначне зростання. Чистий прибуток має нестабільну динаміку: прибуток у 2020 і 2022 рр., значні збитки у 2021 р. і 2023 р., і нульовий результат у 2024. Збитки пов’язані з воєнними викликами та високими фінансовими витратами. Нульовий результат у 2024 році може вказувати на стабілізацію, але відсутність прибутку обмежує інвестиційний потенціал. Відсутність власного капіталу підвищує залежність від зовнішнього фінансування, але підтримка SCM забезпечує стабільність.

Позитивні тенденції є такими: скорочення поточних зобов’язань, що покращує ліквідність, незначне зростання доходу в 2024 р. і стабілізація активів (-22.14%) вказують на відновлення після воєнного спаду 2022 року. Нульовий прибуток у 2024 р. (проти збитку -531 537 тис. грн у 2023) може свідчити про стабілізацію.

Значне зниження доходу і грошових коштів відображає вплив війни (скорочення вантажообігу з 52 млн тонн у 2019 р. до 17 млн тонн у 2023 р.). Нестабільний чистий прибуток і високі фінансові витрати обмежують прибутковість.

Інвестиції в термінали (478 млн грн у 2024 р.) сприяють стабілізації доходу, але їхня капіталоемність і довгий період окупності (5–7 років) знижують короткострокову прибутковість (ROA ~9.46%, нульовий прибуток). Воєнні фактори (зниження вантажообігу, втрата активів) і залежність від SCM вимагають диверсифікації портфеля, наприклад, через цифрові проєкти з

коротшою окупністю (2–3 роки). Висока ліквідність і підтримка SCM забезпечують стійкість, але скорочення грошових коштів (-59.78%) вказує на потребу в оптимізації витрат.

Таблиця 2.3

Аналіз фінансових індикаторів ТОВ «Лемтранс»

Показник	2020 (База)	Значення 2021 / Абсол. відхилення / (Відносне відхилення)	Значення 2022 / Абсол. відхилення / (Відносне відхилення)	Значення 2023 / Абсол. відхилення / (Відносне відхилення)	Значення 2024 / Абсол. відхилення / (Відносне відхилення)
Коефіцієнт поточної ліквідності, %	70.38	65.59 / -4.79 / (-6.80%)	191.70 / 121.32 / (172.35%)	213.50 / 143.12 / (203.35%)	434.05 / 363.67 / (516.71%)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, %	48.60	36.68 / - 11.92 / (- 24.53%)	49.53 / 0.93 / (1.91%)	43.04 / -5.56 / (-11.44%)	68.10 / 19.50 / (40.12%)
Коефіцієнт швидкої ліквідності, %	66.70	62.42 / -4.28 / (-6.42%)	185.64 / 118.94 / (178.32%)	202.75 / 136.05 / (203.97%)	410.94 / 344.24 / (516.10%)
Рентабельн ість активів (ROA), %	3.89	- / - / (-)	10.14 / 6.25 / (160.67%)	- / - / (-)	- / - / (-)
Чиста маржа, %	3.06	- / - / (-)	9.34 / 6.28 / (205.23%)	- / - / (-)	- / - / (-)
Коефіцієнт заборгован ості, %	34.37	34.54 / 0.17 / (0.49%)	21.94 / - 12.43 / (- 36.17%)	20.58 / - 13.79 / (- 40.12%)	10.67 / - 23.70 / (- 68.95%)

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Коефіцієнт поточної ліквідності зріс з 70.38% у 2020 р. до 434.05% у 2024 р. (+516.71%), що вказує на високу платоспроможність, але можливу неефективність активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показав зниження в 2021 р. (-24.53%), але зростання в 2024 р. (+40.12%), що свідчить про відновлення високоліквідних активів. Коефіцієнт швидкої ліквідності має аналогічну поточній ліквідності динаміку: зростання до 410.94% у 2024 р. (+516.10%), що підтверджує високу ліквідність. Рентабельність активів показала зростання в 2022 р. (+160.67%), але є відсутність даних за 2021, 2023, 2024 рр. через збитки/нульовий прибуток. Чиста маржа має значне зростання в 2022 р. (+205.23%), але відсутність даних за інші роки через фінансові труднощі.

Висока ліквідність у 2024 р. (434.05% поточної, 410.94% швидкої) дозволяє інвестувати в швидкозворотні проєкти. Низька заборгованість (10.67%) і висока ліквідність знижують ризики дефолту, але скорочення доходу (-48.85%) і активи (-22.14%) вказують на воєнні виклики. Збитки в 2023 р. (-531 537 тис. грн) і нульовий прибуток у 2024 р. підкреслюють потребу в гнучких заходах (сценарне планування, модернізація вагонів) для адаптації до нестабільності.

Основні засоби (45–47%) складають найбільшу частку, що відображає залежність ТОВ «Лемтранс» від вагонного парку (15 000 одиниць) (табл. 2.4). Зменшення частки (з 47.3758% до 45.2955%) через амортизацію підкреслює потребу в модернізації вагонів. Збільшення частки оборотних активів з 43.9343% до 46.2980% (+2.36 пункти), зокрема через іншу дебіторську заборгованість (35.6652%), вказує на накопичення ліквідних активів, що сприяє високій ліквідності (434.05% поточної у 2024 р.). Однак це може свідчити про ризики несвоєчасних платежів клієнтів. Зменшення частки грошей (з 8.8566% до 6.9607%) і низька заборгованість (10.67% у 2024 р.) підтверджують фінансову стабільність, але потребують оптимізації для підвищення ROA (відсутня у 2024 р. через нульовий прибуток). Висока частка дебіторської заборгованості (35.6652%) і запасів (2.4662%) у воєнних умовах (дохід -48.85% з 2020 р.) підкреслює потребу в сценарному плануванні для управління ризиками. Зменшення необоротних активів, утримуваних для продажу (з 0.3452% до

0.2115%), і зростання поточних фінансових інвестицій (до 0.3037%) вказують на гнучкість у реструктуризації активів.

Таблиця 2.4

Структура активів ТОВ «Лемтранс»

Стаття активу	2023, %	2024, %
Нематеріальні активи	0.0407	0.0283
Незавершені капітальні інвестиції	0.3826	0.2283
Основні засоби	47.3758	45.2955
Довгострокові фінансові інвестиції (інші)	7.9017	7.9212
Усього за розділом I	55.7008	53.4733
Запаси	2.2110	2.4662
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0.7178	0.4050
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	0.7982	0.4327
Дебіторська заборгованість з бюджетом	0.0000	0.0062
Інша поточна дебіторська заборгованість	31.2953	35.6652
Поточні фінансові інвестиції	0.0000	0.3037
Гроші та їх еквіваленти	8.8566	6.9607
Витрати майбутніх періодів	0.0215	0.0293
Інші оборотні активи	0.0380	0.0403
Усього за розділом II	43.9343	46.2980
Необоротні активи, утримувані для продажу	0.3452	0.2115
Баланс	100.0000	100.0000

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Таблиця 2.5

Структура пасивів ТОВ «Лемтранс»

Стаття пасиву	2023, %	2024, %
I. Власний капітал		
Усього за розділом I	0.0000	0.0000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	0.9920	0.3740
Інші довгострокові зобов'язання	78.4162	88.9537
Усього за розділом II	79.4082	89.3277
III. Поточні зобов'язання і забезпечення. Короткострокові кредити банків		
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	4.2156	1.4549
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3.8790	1.2168
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0.8339	0.4768
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	0.0115	0.0169
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	0.0811	0.0820
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	6.3157	2.9025
Поточні забезпечення	2.5413	3.4219
Доходи майбутніх періодів	0.0000	0.0000
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0.0000	0.0000
Інші поточні зобов'язання	2.7006	1.0955
Усього за розділом III	20.5918	10.6723
Баланс	100.0000	100.0000

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Інші довгострокові зобов'язання (88.9537% у кінці періоду) складають основну частку пасивів, що відображає залежність від фінансування SCM (7 866 331 тис. грн у 2024 р.). Зростання частки з 78.4162% до 88.9537% (+10.54 пункти) вказує на посилення боргового навантаження, попри зниження коефіцієнта заборгованості (з 34.37% у 2020 до 10.67% у 2024 р.). Зменшення частки з 20.5918% до 10.6723% (-9.92 пункти), зокрема за авансами (-3.41 пункти) і товарами/послугами (-2.66 пункти), сприяє високій ліквідності (434.05% поточної у 2024 р.), але може вказувати на зниження операційної активності. Нульова частка власного капіталу (0.0000%) є аномалією, що підвищує фінансові ризики через повну залежність від позикового капіталу. Це потребує залучення зовнішнього фінансування для диверсифікації джерел. Скорочення поточних зобов'язань і стабільні забезпечення (3.4219%) знижують короткострокові ризики, але зростання довгострокових зобов'язань підкреслює потребу в сценарному плануванні для управління воєнними ризиками (дохід -48.85% з 2020 р.). Оптимізація поточних зобов'язань і зростання забезпечень дозволяють інвестувати в гнучкі проєкти, як-от IoT-системи (Payback: 2.5 роки), для підвищення ефективності в умовах нестабільності.

Для аналізу структури операційних витрат ТОВ «Лемтранс» визначимо питому вагу кожної статті витрат у загальному підсумку за звітний період та аналогічний період попереднього року. Питома вага розраховується як відношення значення кожної статті до загальної суми операційних витрат, виражене у відсотках (табл. 2.6).

Домінування інших операційних витрат підтверджує частка 91.8806% у 2024 р. вказує на значні некласифіковані витрати, що потребують деталізації для оцінки їх ефективності, що може бути пов'язано з воєнними викликами (ремонт вагонів, логістичні витрати через блокаду портів). Збільшення частки амортизації до 4.3397% (+194.38%) відображає інтенсивне використання або списання основних засобів, що підкреслює потребу в інвестиціях у модернізацію вагонів. Скорочення витрат на оплату праці і матеріальних затрат сприяє

зниженню витрат, але може обмежувати операційну спроможність у довгостроковій перспективі.

Таблиця 2.6

Структура операційних витрат ТОВ «Лемтранс»

Назва рядка	2024, %	2023, %
Матеріальні затрати	1.4144	2.3283
Витрати на оплату праці	1.9975	3.5104
Відрахування на соціальні заходи	0.3678	0.5117
Амортизація	4.3397	2.2893
Інші операційні витрати	91.8806	91.3603
Разом	100.0000	100.0000

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Високі операційні витрати при нульовому прибутку в 2024 р. та зниженні доходу вказують на фінансові ризики. Зростання витрат і домінування інших операційних витрат підкреслюють потребу в гнучких заходах.

Висновки до розділу 2

Таким чином, визначено, що розробка ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем є актуальною для ТОВ «Лемтранс» через капіталоемність логістичного сектору та потребу в модернізації, необхідність адаптації до воєнних і регуляторних викликів, зростаючу конкуренцію та вимоги до цифровізації й екологічності, потребу в оптимізації фінансових ресурсів для забезпечення сталого розвитку. Стратегія дозволить компанії зберегти лідерство

на ринку, ефективно реагувати на зовнішні виклики, максимізуючи прибуток і мінімізуючи ризики.

Виконано аналіз основних фінансово-економічних показників, фінансових індикаторів, показників балансу та структури витрат ТОВ. Результати аналізу дозволили виявити позитивні та негативні тренди розвитку ТОВ, що є наслідком існування та передумовою розвитку інвестиційного портфелю бізнес-структури.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРЕДУМОВИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БІЗНЕС- СТРУКТУРИ

Для підвищення ефективності розробки та впровадження інвестиційного портфеля бізнес-структури необхідно застосовувати стратегічні інструменти, які враховують специфіку логістичного сектору, воєнні виклики, фінансову структуру компанії (залежність від SCM, відсутність власного капіталу) та поточні ринкові тренди, такі як цифрова трансформація та екологічна сталість.

Ключовими стратегічними інструментами є такі:

1. Інвестиційна стратегія бізнес-структури, зосереджена на диверсифікації портфеля, забезпечує фінансову стійкість, зниження ризиків та адаптацію до викликів, спричинених воєнною та економічною нестабільністю. Стратегія передбачає збалансоване поєднання капіталоемних довгострокових проєктів, таких як будівництво логістичних терміналів і модернізація вагонного парку, з короткостроковими високоприбутковими інвестиціями, зокрема у цифрові технології. Диверсифікація є ключовим інструментом для мінімізації ризиків, пов'язаних із воєнними обмеженнями, такими як руйнування інфраструктури чи логістичні перешкоди, а також із тривалим періодом окупності інфраструктурних проєктів [2].

Диверсифікація портфеля бізнес-структури спрямована на розподіл капіталу між активами з різними характеристиками, включаючи ліквідність, строки окупності та рівень ризику, для досягнення оптимального співвідношення прибутковості та стабільності. Основною метою є зниження ризиків, адже воєнні дії створюють значні загрози для логістичного сектору, зокрема через пошкодження залізничних колій, терміналів чи зупинку перевезень. Диверсифікація зменшує залежність від окремих ринків чи активів, розподіляючи ризики між інфраструктурними та цифровими проєктами. Крім

того, стратегія забезпечує фінансову гнучкість, дозволяючи реінвестувати швидкий дохід від цифрових технологій у капіталоємні проєкти, що знижує потребу в зовнішньому фінансуванні. Вона також сприяє адаптації до ринкових умов, таких як інфляція чи регуляторні зміни, та відповідає стандартам ЄС, підвищуючи конкурентоспроможність компанії.

Портфель бізнес-структури доцільно формувати з двох взаємодоповнювальних компонентів. Перший - капіталоємні довгострокові проєкти, які мають тривалий період окупності, але забезпечують стратегічну конкурентоспроможність. Цей компонент зміцнює позиції компанії на експортних ринках і відповідає стратегії транспортних коридорів ЄС (TEN-T), але потребує значних витрат і вразливе до воєнних ризиків, таких як пошкодження інфраструктури. Другий напрям - модернізація вагонного парку, зокрема оновлення вантажних вагонів для підвищення вантажопідйомності та енергоефективності через впровадження електротяги чи гібридних систем. Цей напрям скорочує операційні витрати, відповідає екологічним стандартам ЄС (Green Deal) і відкриває доступ до грантів, але вимагає значних початкових інвестицій і залежить від постачальників обладнання.

Другий компонент портфеля - короткострокові високоприбуткові інвестиції в цифрові технології з окупністю 1–2 роки. Такі проєкти менш вразливі до воєнних ризиків, відповідають трендам цифровізації ЄС і потребують менших витрат, але вимагають кваліфікованих кадрів і захисту від кіберзагроз. У портфелі цифрові проєкти генерують швидкий грошовий потік, який фінансує інфраструктурні ініціативи, знижуючи фінансове навантаження.

Диверсифікація ефективно управляє ключовими ризиками логістичного сектору. Воєнні загрози, такі як руйнування інфраструктури чи зупинка перевезень, компенсуються доходами від цифрових технологій, які не залежать від фізичних активів. Наприклад, інтернет речей дозволяє дистанційно контролювати вагони, уникаючи перевірок у зонах бойових дій. Тривалий період окупності інфраструктурних проєктів балансується швидким доходом від цифрових ініціатив, що дозволяє реінвестувати кошти та зменшувати залежність

від кредитів. Регуляторні ризики, зокрема зміни митних правил чи екологічних вимог ЄС, мінімізуються завдяки модернізації вагонів, яка відповідає стандартам Green Deal, та цифровим платформам, що спрощують митні процедури. Фінансові ризики, такі як інфляція чи валютні коливання, хеджуються валютною виручкою від експорту, який підтримується терміналами, та ліквідністю від цифрових проєктів.

Стратегічно диверсифікація забезпечує бізнес-структурі конкурентні переваги. Інвестиційний портфель є гнучким, дозволяючи перенаправляти ресурси залежно від умов.

Для реалізації такої стратегії необхідно створити інвестиційний комітет для оцінки проєктів і балансування портфеля, співпрацювати з постачальниками технологій для впровадження технологічних рішень, залучати міжнародних партнерів для фінансування. Навчання персоналу та розробка системи моніторингу ризиків (воєнних, регуляторних, фінансових) підвищать ефективність реалізації. Стратегія диверсифікації зміцнює позиції бізнес-структури як лідера логістичного сектору, забезпечуючи стійкість, конкурентоспроможність на ринках ЄС та сталий розвиток в умовах нестабільності.

1. Проєктний аналіз і оцінка ефективності інвестиційних проєктів є ключовими складовими інвестиційної стратегії бізнес-структури, що функціонує в умовах воєнної та економічної нестабільності. Процеси передбачають використання методів фінансового аналізу для відбору найефективніших проєктів, що дозволяє структурі оптимізувати розподіл ресурсів і уникати неефективних вкладень у високоризикованому середовищі, позначеному війною та регуляторними змінами. Коли воєнні дії, логістичні обмеження та посилення стандартів ЄС створюють значні виклики, проєктний аналіз відіграє вирішальну роль у забезпеченні фінансової стійкості, зниженні ризиків і підтримці конкурентоспроможності [20].

Проєктний аналіз є систематичним процесом оцінки інвестиційних ініціатив, спрямованим на визначення їхньої економічної доцільності,

відповідності стратегічним цілям і стійкості до зовнішніх ризиків. Основною метою є відбір проєктів із оптимальним співвідношенням прибутковості та ризику, що особливо важливо в умовах війни, коли руйнування інфраструктури чи зупинка перевезень можуть призвести до значних втрат. Аналіз також мінімізує ризики, пов'язані з регуляторними змінами, такими як нові митні правила чи екологічні вимоги ЄС, шляхом оцінки потенційних загроз і розробки заходів їхнього пом'якшення. Обмеженість фінансових ресурсів у воєнний період вимагає чіткого пріоритезування, тому аналіз забезпечує раціональний розподіл капіталу між капіталоемними проєктами і швидкозворотними ініціативами. Крім того, він гарантує відповідність проєктів довгостроковим цілям бізнес-структури, зокрема інтеграції в ринки ЄС і сталому розвитку.

Для оцінки проєктів бізнес-структура має використовувати низку методів фінансового аналізу, які дозволяють приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності. Чиста приведена вартість (NPV) оцінює поточну вартість майбутніх грошових потоків, дисконтованих за ставкою, що відображає воєнні та економічні ризики (наприклад, 15% для логістичного сектору). Позитивне NPV вказує на доцільність проєкту. Внутрішня норма рентабельності (IRR) визначає прибутковість проєкту, що має значно перевищувати базову ставку в умовах війни, роблячи цифрові проєкти, такі як ERP-системи, пріоритетними через їхню високу рентабельність. Період окупності оцінює час повернення інвестицій, надаючи перевагу проєктам із коротким терміном (1–2 роки) для забезпечення ліквідності в нестабільний період. Коефіцієнт Шарпа та аналіз чутливості доповнюють оцінку, враховуючи співвідношення ризику та прибутковості, а також моделюючи сценарії, такі як ескалація бойових дій чи зростання тарифів, щоб визначити стійкість проєктів.

У діяльності бізнес-структури фінансовий аналіз адаптується до умов логістичного сектору, враховуючи воєнні та регуляторні виклики. Порівняння проєктів дозволяє ранжувати їх за ефективністю, балансуючи короткострокові цифрові ініціативи з довгостроковими інфраструктурними проєктами, які зміцнюють експортний потенціал.

Проектний аналіз є стратегічним інструментом, що забезпечує відбір ефективних проектів, мінімізує ризики та підтримує фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринках України та ЄС.

2. Цифрова трансформація як інструмент оптимізації передбачає інвестиції в цифрові технології (IoT для моніторингу вагонів, ERP-системи, платформи для вантажів), що підвищують прозорість, знижують операційні витрати та відповідають трендам ЄС.

3. Екологічна сталість і відповідність стандартам ЄС потребує інвестиції в енергоефективні технології (модернізація вагонів, зниження вуглецевого сліду), що відповідає вимогам ЄС і глобальним трендам сталого розвитку та важливо для експорту [19].

4. Співпраця з міжнародними та регіональними інституціями базується на активізації партнерств із міжнародними організаціями і регіональними центрами інвестиційного розвитку для залучення іноземних інвестицій і кредитів, що підвищує рівень доступу до ресурсів.

5. Управління ризиками та гнучкість портфеля базується на розробці системи управління інвестиційними ризиками (воєнні, регуляторні, фінансові) для забезпечення гнучкості портфеля, що дозволяє швидко перенаправляти ресурси між проектами. Воєнні загрози, такі як руйнування інфраструктури чи зупинка перевезень, мінімізуються шляхом відбору стійких проектів, як-от цифрові технології, які не залежать від фізичних активів. Регуляторні ризики, включаючи нові митні правила чи екологічні стандарти, враховуються в NPV через оцінку додаткових витрат, а аналіз чутливості моделює їхній вплив. Фінансові ризики, такі як інфляція чи валютні коливання, хеджуються шляхом пріоритезування проектів із валютною виручкою, а операційні ризики, як-от затримки в постачанні, оцінюються через сценарії. Аналіз включає резервні плани, наприклад, перенаправлення ресурсів на цифрові проекти в разі ескалації війни.

Таблиця 3.1 включає ключові заходи, їх опис, механізми реалізації, рекомендовану частку в портфелі, очікуваний вплив та період окупності.

Рекомендації адаптовані до специфіки компанії як найбільшого приватного оператора залізничних перевезень в Україні, з урахуванням воєнних викликів, високих операційних витрат та необхідності відповідності глобальним трендам.

Таблиця 3.1

Характеристика заходів з підвищення ефективності розробки та впровадження інвестиційного портфеля бізнес-структури

Заходи	Опис	Механізм н реалізації	Частка в портфелі, %	Очікува- ний вплив	Період окупнос- ті, роки
1	2	3	4	5	6
Пріоритизація швидкоокупних цифрових проєктів	Збільшення обсягу інвестицій у цифрові технології для зниження витрат і підвищення ефективності.	- Активізація впровадження IoT для моніторингу вагонів. - Активізація автоматизації через ERP-системи. - Активізація використання штучного інтелекту для прогнозування попиту та оптимізації маршрутів. - Розширення партнерства з технологічними компаніями.	25 %	- Зниження операційних витрат. - Підвищення конкурентоспроможності. - Швидке повернення інвестицій.	2–3
Диверсифікація екологічних ініціатив	Інвестиції в енергоефективні та «зелені» технології для відповідності стандартам ЄС.	- Модернізація 10% вагонів (1500 одиниць). - Пілотний проєкт з електричними локомотивами. - Розвиток системи управління викидами на терміналах. - Залучення грантів, зокрема від IFC.	15 %	- Відповідність екологічним стандартам. - Зниження енерговитрат - Доступ до ринків ЄС і грантів.	4–5

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Оптимізація витрат на R&D	Фокус на високопотенційні R&D-проекти з комерційною перспективою.	- Дослідження нових логістичних маршрутів. - Пілотні проекти з автоматизації терміналів. - Співпраця з університетами та стартапами. - Обмеження витрат із чіткими KPI.	10 %	- Зниження ризиків через обмеження витрат. - Посилення інноваційного потенціалу. - Довгострокові конкурентні переваги.	5–10
Балансування між стабільними та ризикованими проектами	Розподіл інвестицій для зниження ризиків і забезпечення зростання.	- 50% - стабільні проекти (вагони, ремонтні бази). - 30% - інноваційні (IoT, енергоефективність). - 20% - ризиковані (R&D, нові маршрути). - Щоквартальний перегляд портфеля.	100 % (50 /30 /20)	- Зниження загальних ризиків. - Стабільний дохід від основних активів. - Інноваційне зростання.	2–7
Посилення фінансового аналізу та моніторингу	Оцінка та контроль ефективності проектів для уникнення неефективних витрат.	- Активізація використання NPV, IRR, ROI для оцінки. - Активізація впровадження цифрових дашбордів. - Аудит інших операційних витрат (91.88%). - Створення інвестиційного комітету.	Застосовується до всіх проектів	- Прозорість рішень. - Уникнення неефективних витрат. - Оптимізація ресурсів.	

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Стратегічні партнерства для інновацій	Залучення партнерів для фінансування та реалізації проєктів.	- Співпраця з EBRD для терміналів. - Партнерство з постачальниками IoT/AI. - Спільні проєкти з «Укрзалізницею». - Угоди з розподілом ризиків.	10 %	Диверсифікація фінансування. Зниження залежності від SCM. Прискорення реалізації.	3–5
Інтеграція соціальних і екологічних KPI	Включення показників сталого розвитку в оцінку проєктів.	- Екологічні KPI: зниження викидів на 10%. - Соціальні KPI: гуманітарні перевезення. - Сертифікація ISO 14001. - Розробка ESG-стратегії.	Застосовується до всіх проєктів	- Зміцнення репутації. - Доступ до ринків ЄС. - Залучення грантів.	

Джерело: сформовано автором

Стратегічні інструменти для компанії зосереджені на диверсифікації, цифровізації, екологічній сталості, міжнародній співпраці та управлінні ризиками. Вони враховують фінансові обмеження (нульовий прибуток у 2024, залежність від SCM) і воєнні виклики, пропонуючи баланс між довгостроковими (термінали) і короткостроковими (цифрові) проєктами. Застосування цих інструментів може підвищити ROA до 12%, знизити витрати на 5–7% і залучити \$5–10 млн іноземних інвестицій до 2026 року. Для реалізації потрібні бізнес-плани, моніторинг KPI та співпраця з EBRD/WAIPA.

Розглянемо більш детально захід зі створення інвестиційного комітету, що є доцільним з огляду на специфіку діяльності компанії, її капіталоемний характер, ринкові виклики та необхідність ефективного управління інвестиційним портфелем у нестабільних умовах. Компанія інвестує значні

кошти в модернізацію вагонів, інфраструктурні проєкти, цифрові технології та екологічні ініціативи. Воєнні виклики, регуляторні зміни та глобальні тренди, такі як «зелена» логістика, підвищують складність інвестиційних рішень. Інвестиційний комітет забезпечить структурований підхід до управління портфелем, зниження ризиків і підвищення рентабельності.

Інвестиційний комітет виконує ключові функції для забезпечення ефективного управління портфелем, прозорості рішень і адаптації до ринкових умов. Для компанії ці функції враховують капіталоемність логістичного сектору, воєнні ризики та стратегічну залежність від материнської компанії.

1. Оцінка та відбір інвестиційних проєктів:

- проведення фінансового аналізу (NPV, IRR, період окупності) для оцінки привабливості проєктів;
- пріоритизація швидкозворотних проєктів (період окупності 2.5 роки) над капіталоемними (5–9 років);
- оцінка ризиків проєктів (воєнні, регуляторні, ринкові) через сценарне планування.

2. Розробка стратегії портфеля:

- диверсифікація інвестицій між цифровими (50%), екологічними (30%) і експериментальними (20%) проєктами;
- узгодження портфеля зі стратегією материнської компанії і глобальними трендами («зелена» логістика, цифрова трансформація).
- визначення оптимальної структури портфеля для балансування ризиків і прибутковості.

3. Моніторинг і контроль проєктів:

- відстеження KPI проєктів (наприклад, зниження витрат на 10% після впровадження IoT);
- щоквартальний перегляд портфеля для припинення неефективних ініціатив;
- використання цифрових дашбордів для реального моніторингу фінансових і операційних показників.

4. Управління ризиками:

- моделювання сценаріїв (блокада кордонів, зростання цін на паливо) для оцінки стійкості портфеля;
- створення резервного фонду (5–10% портфеля) для покриття непередбачених втрат;
- рекомендації щодо переспрямування інвестицій у низькоризикові проєкти (цифрові платформи).

5. Координація із зацікавленими сторонами:

- забезпечення прозорості звітності перед материнською компанією щодо ефективності інвестицій;
- співпраця з фінансовими інститутами (IFC) для залучення грантів і кредитів;
- узгодження соціальних ініціатив із корпоративною стратегією.

6. Аудит і оптимізація витрат:

- аналіз некласифікованих операційних витрат для виявлення неефективних статей;
- рекомендації щодо переспрямування коштів на інноваційні проєкти з високою окупністю;
- контроль за витратами на проєкти для уникнення перевищення бюджетів.

Витрати на створення та функціонування інвестиційного комітету включають разові витрати на організацію та щорічні витрати на його діяльність. Розрахунки базуються на типових витратах для компанії з урахуванням особливостей українського бізнес-середовища.

Разові витрати (перший рік) пов'язані з організацією роботи комітету та включають такі:

- розробка положення, процедур і регламентів - 500 тис. грн (консультації юристів, бізнес-аналітиків);
- навчання членів комітету (фінансовий аналіз, сценарне планування) - 300 тис. грн.

- налаштування цифрових інструментів (дашборди, ERP-модулі) - 1 200 тис. грн.
- обладнання для засідань (ПК, програмне забезпечення) - 500 тис. грн.
- адаптація приміщення для зустрічей - 200 тис. грн.

$$R_k = 500 + 300 + 1200 + 500 + 200 = 2\,700 \text{ тис. грн.}$$

Щорічні витрати включають такі:

1. Заробітна плата та винагороди штату комітету: 5 осіб (2 внутрішні експерти, 3 зовнішні - фінансовий аналітик, логістичний консультант, стратег).

- заробітна плата внутрішніх експертів $R_{в.е.} = 2 * 600 \text{ тис. грн/рік} = 1\,200 \text{ тис. грн.}$

- заробітна плата зовнішніх експертів $R_{з.е.} = 3 * 1\,000\,000 \text{ грн/рік} = 3\,000 \text{ тис. грн.}$

- винагороди за засідання $R_{зас.е.} = 10 * 50 = 500 \text{ тис. грн.}$

$$R_{зпв.} = 1200 + 3000 + 500 = 4700 \text{ тис. грн.}$$

2. Операційні витрати:

- оновлення програмного забезпечення та дашбордів - 300 тис. грн.

- консультаційні послуги (аудит, оцінка ризиків) - 500 тис. грн.

- відрядження та організація зустрічей - 200 тис. грн.

$$R_{опер} = 300 + 500 + 200 = 1000 \text{ тис. грн.}$$

3. Навчання та розвиток:

- організація курсів підвищення кваліфікації (фінансовий аналіз, цифрова трансформація) - 300 тис. грн.

$$R = 4700 + 1000 + 300 = 6000 \text{ тис. грн.}$$

Загальні витрати за 5 років

$$R_1 = 2\,700 + 6\,000 = 8\,700 \text{ тис. грн.}$$

$$R_{2-5} = 6\,000 * 4 = 24\,000 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Загалом за 5 років: } 8\,700 + 24\,000 = 32\,700 \text{ тис. грн.}$$

Економічна ефективність створення комітету оцінюється через потенційні вигоди, які включають зниження неефективних витрат, підвищення рентабельності портфеля та залучення зовнішнього фінансування. Для

розрахунків використано консервативний сценарій, враховуючи фінансові показники компанії.

Очікувані вигоди:

- зниження неефективних витрат за рахунок аудиту екласифікованих витрат, що дозволяє скоротити 2% витрат через оптимізацію:

$$E = 9\,412\,128 * 0.02 = 188\,242 \text{ тис. грн/рік.}$$

- підвищення рентабельності портфеля за рахунок пріоритизації швидкозворотних проєктів, що підвищує ROI на 5% для портфеля вартістю 478 млн грн.

$$D_d = 478\,000 * 0.05 = 23\,900 \text{ тис. грн/рік.}$$

- залучення зовнішнього фінансування за рахунок співпраці для фінансування екологічних проєктів (410 млн грн). Очікуваний грант - 10% від суми (41 млн грн одноразово в рік 2).

Грошові потоки будуть такими:

Витрати:

Рік 1: -8 700 тис. грн.

Роки 2–5: -6 000 тис. грн/рік.

Вигоди:

Роки 1–5: $188\,242 + 23\,900 = 212\,142$ тис. грн/рік.

Рік 2: +41 000 тис. грн (грант).

Таблиця 3.2

Чисті грошові потоки, дисконтовані грошові потоки, NPV, IRR та період окупності проєкту створення інвестиційного комітету бізнес-структури

Рік	Чистий грошовий потік (тис. грн)	Дисконтований грошовий потік (тис. грн)	Накопичений грошовий потік (тис. грн)
0	-32 700 (початкові витрати)	-32 700	-32 700
1	203 442	176 906	203 442
2	247 142	186 911	450 584
3	206 142	135 565	656 726
4	206 142	117 883	862 868
5	206 142	102 507	1 069 010

Джерело: розраховано автором

Таблиця 3.3

Показники економічної ефективності проєкту створення інвестиційного комітету бізнес-структури

Показник	Значення
Чиста приведена вартість (NPV)	687 072 тис. грн
Внутрішня норма рентабельності (IRR)	~642%
Період окупності	~2 місяці (0.16 року)

Джерело: розраховано автором

Інвестиційний комітет бізнес-структури виконує функції оцінки проєктів, розробки стратегії портфеля, моніторингу, управління ризиками, координації з материнською компанією і оптимізації витрат. Витрати на створення (2.7 млн грн) і функціонування (6 млн грн/рік) є прийнятними порівняно з операційними витратами структури. Економічна ефективність підтверджується високим NPV, IRR і швидкою окупністю (2 місяці), завдяки економії витрат, підвищенню

рентабельності і можливістю залучення грантів. Комітет забезпечить прозоре управління, зниження воєнних ризиків і відповідність глобальним трендам, сприяючи сталому розвитку та лідерству бізнес-структури у логістичному секторі.

Висновки до розділу 3

Описана інвестиційна стратегія бізнес-структури з диверсифікацією портфеля забезпечить стійкість в умовах воєнної та економічної нестабільності шляхом поєднання довгострокових проєктів із короткостроковими цифровими ініціативами, що знизить ризики війни та тривалої окупності. Проєктний аналіз із застосуванням NPV, IRR і періоду окупності оптимізує відбір проєктів, уникаючи неефективних вкладень. Цифрова трансформація скоротить витрати, екологічні ініціативи відповідають стандартам ЄС, а міжнародна співпраця залучає фінансування. Гнучке управління ризиками та інвестиційний комітет забезпечать прозорість, ефективність і лідерство бізнес-структури в логістичному секторі.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність є ключовою для бізнес-структур, забезпечуючи ресурсну базу для стратегічного розвитку. Інвестиційний портфель, як сукупність активів, сформованих за стратегією компанії, дозволяє оптимізувати співвідношення прибутковості та ризику в нестабільних умовах. Його структура відображає цілі, фінансову стійкість і готовність до ринкових викликів, сприяючи зростанню капіталу та диверсифікації ризиків. Дослідження портфеля важливе для розуміння механізмів інвестування в Україні, виявлення оптимальних підходів до управління активами в умовах економічної нестабільності.

Інвестиції є інструментом подолання криз, сприяючи сталому розвитку через залучення реальних і фінансових активів. Портфель - це цілеспрямований набір об'єктів інвестування, що управляється як єдине ціле, підкреслюючи системність управління. Існує необхідність аналітичного підходу та стратегічного планування інвестиційного портфеля для зниження ризиків і забезпечення доходу. Стратегічний аспект портфеля поєднує активи з різною ліквідністю та ризиком для досягнення фінансових цілей.

Диверсифікація, як основний принцип, знижує ризики шляхом розподілу капіталу між активами (акції, облігації, нерухомість). Підсилюється роль аналізу ринкових умов і макроекономічних факторів (інфляція, валютні коливання) для формування структури портфеля, яка може бути консервативною, поміркованою чи агресивною. Реальні проекти та фінансові інструменти є ключовими компонентами, що забезпечують конкурентні переваги. Консервативні портфелі з низькоризиковими активами (облігації, депозити) підходять для стабільності, тоді як агресивні (акції, деривативи) - для максимізації доходу.

Формування портфеля базується на принципах відповідності, ліквідності, оптимізації ризику та прибутковості, адаптивності, економічної обґрунтованості, раціональної поведінки та динамічності. Моделі Марковіца, Шарпа, CAPM і ART

забезпечують кількісну основу для оптимізації, враховуючи дохідність, ризик і кореляцію активів. Активне управління передбачає регулярний перегляд портфеля, тоді як пасивне, включаючи індексний метод, знижує витрати. Новітні методи, такі як генетичні алгоритми та нейромережі, підвищують точність прогнозування.

Ефективність портфеля оцінюється через коефіцієнти Шарпа, Трейнора, Сортіно, альфа Дженсена, максимальне падіння та Кальмара. Новітні тенденції включають ШІ, блокчейн, ESG-критерії, криптовалюту та FinTech, що розширюють диверсифікацію та автоматизують управління інвестиційним портфелем. В Україні обмежена розвиненість ринку та воєнні виклики гальмують інновації, але цифрова інфраструктура та державна підтримка створюють перспективи для адаптації глобальних практик.

Розробка ефективної стратегії управління інвестиційним портфелем для ТОВ «Лемтранс» є критично важливою через специфіку її діяльності, ринкові виклики та потребу в сталому розвитку в умовах нестабільності. Як найбільший приватний оператор залізничних перевезень в Україні, що входить до холдингу SCM, компанія управляє значним парком вагонів і надає комплексні логістичні послуги. Її діяльність вимагає значних капіталовкладень у модернізацію інфраструктури, цифрові технології та екологічні ініціативи, що підкреслює актуальність стратегічного підходу до інвестицій.

Фінансовий аналіз показав, що компанія демонструє високу ліквідність, але стикається з нульовим прибутком і зниженням доходу через воєнні виклики та логістичні обмеження. Структура активів відображає залежність від основних засобів, тоді як зростання дебіторської заборгованості вказує на ризики несвоєчасних платежів. Пасивні характеризуються домінуванням довгострокових зобов'язань SCM, а відсутність власного капіталу підвищує залежність від зовнішнього фінансування. Операційні витрати здебільшого складаються з некласифікованих витрат, що потребують деталізації для оцінки ефективності.

Війна порушила логістичні ланцюги, змусивши компанію перенаправляти вантажі через західні кордони та інвестувати в альтернативні маршрути. Регуляторні зміни, такі як реформа «Укрзалізниці» та екологічні стандарти ЄС, створюють додаткові виклики, але відкривають можливості для зростання через «зелену» логістику. Конкурентні переваги компанії, включаючи масштабний парк вагонів і підтримку SCM, дозволяють їй утримувати лідерство, але зростаюча конкуренція вимагає інвестицій у цифровізацію та інновації.

За результатами аналізу було визначено, що інвестиційна стратегія бізнес-структури має бути зосереджена на диверсифікації портфеля, що є ключовим інструментом для підвищення ефективності розробки та впровадження інвестицій у логістичному секторі в умовах воєнної та економічної нестабільності. Поєднання капіталоемних довгострокових проєктів, таких як будівництво терміналів і модернізація вагонного парку, із короткостроковими високоприбутковими цифровими ініціативами забезпечить фінансову стійкість, зниження ризиків і адаптацію до ринкових викликів. Диверсифікація дозволить розподіляти капітал між активами з різною ліквідністю та рівнем ризику, мінімізуючи вплив воєнних загроз, таких як руйнування інфраструктури чи зупинка перевезень, і тривалого періоду окупності інфраструктурних проєктів. Цифрові технології дозволять згенерувати швидкий дохід, що фінансує капіталоемні ініціативи, знижуючи залежність від зовнішнього фінансування, тоді як модернізація вагонів і термінали зміцнюють експортний потенціал і відповідність стандартам ЄС. Проєктний аналіз визначено стратегічним інструментом для відбору найефективніших проєктів, що дозволяє уникати неефективних вкладень у високоризикованому середовищі. Використання методів фінансового аналізу, таких як NPV, IRR і період окупності, забезпечить оцінку дохідності та стійкості проєктів до воєнних і регуляторних ризиків. Аналіз сценаріїв і чутливості дозволить змодельовати вплив зовнішніх факторів, зокрема таких як ескалація бойових дій чи зміни тарифів, сприяючи пріоритизації швидкозворотних цифрових проєктів у короткостроковій перспективі та стратегічних інфраструктурних ініціатив у довгостроковій.

Зазначене гарантує раціональний розподіл ресурсів і відповідність проєктів цілям бізнес-структури, зокрема інтеграції в ринки ЄС. Цифрова трансформація оптимізує операційні процеси, знижуючи витрати й підвищуючи прозорість, що відповідає трендам цифровізації ЄС. Екологічна сталість, досягнута завдяки впровадженню енергоефективних технологій, забезпечить відповідність стандартам Green Deal, відкриваючи доступ до грантів і експортних ринків. Співпраця з міжнародними інституціями розширить доступ до фінансування, знижуючи залежність від материнської компанії. Управління ризиками через гнучкий портфель і сценарне планування дозволить швидко перенаправляти ресурси, мінімізуючи вплив воєнних, регуляторних і фінансових загроз.

Створення інвестиційного комітету визначено доцільним заходом для структурованого управління портфелем. Функціями комітету визначено оцінку проєктів, моніторинг KPI, управління ризиками та координації з партнерами, що забезпечать прозорість і ефективність рішень. Витрати на його створення та функціонування визначено виправданими завдяки економії витрат, підвищенню рентабельності та залученню грантів. Запропоновані заходи враховують фінансові обмеження бізнес-структури та воєнні виклики, сприяючи її лідерству в логістичному секторі та сталому розвитку.

Стратегія управління портфелем має фокусуватися на диверсифікації ризиків, балансуванні між стабільними та інноваційними проєктами, а також оптимізації витрат. Пріоритетними є модернізація вагонів, розвиток експортних терміналів і впровадження цифрових рішень, таких як IoT, які забезпечують швидку окупність. Сценарне планування та інвестиції в енергоефективні технології допоможуть адаптуватися до нестабільності, підвищити економічну безпеку та забезпечити конкурентоспроможність на глобальному ринку.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: підручник: у 3 ч. Ч. 3 / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 284 с.
2. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 400 с.
3. Будорацька Т.Л., Журавльова Н.М. Використання генетичних алгоритмів для оптимізації структури інвестиційного портфеля цінних паперів. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 1 (29). С. 26-33.
4. Васильцова С.О., Арестова А.Л., Оніщенко А.А. Актуальність інвестиційно – інноваційних процесів на сучасному етапі. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*. 2019. № 1. С. 96-100. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/44012>.
5. Воронцова А.С., Єльнікова Ю.В., Рудиченко А.Г. Структурно-функціональний підхід до ідентифікації відповідального інвестування. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 1. С. 36-42.
6. Все про квантові обчислення: історія, можливості та перспективи. URL: <https://gigacloud.ua/articles/vse-pro-kvantovi-obchyslennya-istoriya-mozhlyvosti-ta-perspektyvy/>
7. Гаврилко Т.О., Петрова А.М. Інноваційні тренди у фінансовій сфері: пріоритети та ризики. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5765/5707/>
8. Гаркуша Н.М., Цуканова О.В., Котелевська І.П. Вибір стратегії та методів управління портфелем цінних паперів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 1(13). С. 3-10.
9. Голубєв С.В. Формування оптимального інвестиційного портфеля з використанням інструментів машинного навчання: дипломна робота магістра. Одеса, 2021. 96 с.

10. Данильчук Н.В., Сніжко С.В. Висоочастотний трейдинг: сутність, історія, визначення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1336/1291/>
11. Дудник О.О. Інноваційні технології в управлінні портфелем проєктів ІТ-компаній. Дис. на здоб. канд. ступ. доктора філософії за спец. 051 – Економіка. Одеса, 2023. 242 с.
12. Жовновач Р.І., Вишневська В.А., Шевчук М.О. Теорії диверсифікації в інвестиційному маркетингу підприємств. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. №3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/13.pdf
13. Замковський О.І., Котенко Т.М. Fintech трансформації та їх вплив на сталість розвитку фінансових ринків та інститутів в Україні в екосистемі корпоративної культури. *Економіка та суспільство*. 2022, № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1276/1230/>
14. Захарова Т.В. Механізм впровадження альтернативних джерел енергії на підприємствах готельного господарства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3837/3757/>
15. Інвестиційний портфель: що це, види та етапи створення. URL: <https://www.inzhur.reit/blog/investicziynij-portfel-shho-cze-vidi-ta-etapi-stvorenniya>.
16. Інвестиційний портфель. URL: <https://hugs.ua/blog/investment-portfolio/>
17. Кальний С.В., Висоцький В.А. управління формуванням інвестиційного портфеля підприємства в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.3.39>
18. Касянчук Т.В. Моделювання оптимального інвестиційного портфеля диверсифікованої бізнес-групи в умовах невизначеності. *Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці*. 2016. № 5. С. 24-59.
19. Кібік О.М., Корнілова О.В., Кузнецова Л.В. Відповідальність економічних агентів у процесі забезпечення сталого розвитку цифрового суспільства. *Журнал «Наукові інновації та передові технології» (Серія*

«Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 9(37). С. 197-208.
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/14703/14773>

20. Кібік О.М., Редіна Є.В., Хаймінова Ю.В., Котлубай В.О., Белоус К.В., Скрипник М.О. Менеджмент організацій. Проектний менеджмент: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс.2020. 143 с.

21. Коефіцієнт Кальмара – простий метод оцінки ефективності торгових стратегій. URL: <https://time-forex.com/uk/inv/koef-kalmara>

22. Козловський С.В., Козловський В.О. Макроекономічне моделювання та прогнозування валютного курсу в Україні. Вінниця: «КнигаВега» ВАТ «Вінницька обласна друкарня», 2005. 240 с.

23. Кравченко Н.В. Формування інвестиційної стратегії підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 10. С. 45–50.

24. Крикун Є.О. Моделі економічної динаміки: курсова робота / за кер. Капустяна В.О. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра економічної кібернетики. 2023. 33 с.

25. Крикун Є.О. Моделювання економіки: курсова робота / за кер. Капустяна В.О. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра економічної кібернетики. 2023. 31 с.

26. Лактіонова О.А. Інвестування: навч. посібн. Донецьк: Донецький національний університет імені Василя Стуса Вінниця, 2019. 256 с.

27. Ляхова О.О., Шокало Т.П. Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні. *Економічний часопис – XXI*. 2011. № 5–6. С. 58–61.

28. Лященко Т. О. Гейміфікація як одна з інноваційних форм навчального процесу. *Управління розвитком складних систем*. 2018. № 35. С. 113-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2018_35_16.

29. Мажара Г. А., Крикун Є. О. Моделювання оптимального інвестиційного портфеля орієнтованого на мінімізацію ризику. *Modern*

Economics. 2023. № 38. С. 69-75. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-11)

30. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с. URL: http://pidruchniki.com/1663111641846/ekonomika/ekonomichniy_analiz.

31. Мороз О.С. Розвиток інвестиційної діяльності в Україні в умовах економічної кризи 2020 року. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 46-50. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-8>.

32. Онщенко Ю.І., Григор'єва Н.І. Перспективи формування портфелю цінних паперів банку з використанням фундаментального аналізу. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/117.pdf

33. Пересада А.А. Інвестиційний процес і ринок цінних паперів в Україні. Київ: КНЕУ, 2004. 378 с.

34. Піменов С.А. Інвестиції в штучний інтелект: цінність, доцільність, і масштабування в умовах цифровізації підприємств. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 22. С. 112-120

35. Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів, що отримують освіту на бакалаврському та магістерському рівнях зі спеціальності 073 «Менеджмент» / За заг. редакцією д.ю.н., проф. Ульянової Г.О. Укладачі: д.е.н., проф. Кібік О.М., к.е.н., доц. Котлубай В.О. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2024. 30 с.

36. Рудь О.О. Формування інвестиційного портфеля підприємства: стратегічний контекст. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 188-195

37. Слободянюк О., Кібік О., Котлубай В., Корнілова О., Примаченко І. Інвестиційний менеджмент : навч.-метод. посібн. Одеса: Фенікс, 2024. 129 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/28715>.

38. Стахурська С.А. Формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1558/1499>.

39. Терещенко О.О. Прагматика розрахунку ставки дисконтування в період фінансової кризи. *Фінанси України*. 2015. № 6. С. 58-71.
40. ТОВ «Лемтранс». URL: <https://clarity-project.info/edr/30600592/finances>
41. Турський І.В. Факторне оцінювання впливу розвитку підприємництва на економічний розвиток регіонів. *Економіка та суспільство*. 2017. № 11. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1276/1230/>
42. Цифрові технології в інноваційній трансформації економіки України : колективна монографія / Єгоров І.Ю., Никифрук О.І. та ін. ; за ред.: чл.-кор. НАН України Єгорова І.Ю., д.е.н. Никифрук О.І., к.е.н. Ліра В.Е.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Електрон. ресурс. Київ, 2020. 308 с.
43. Шевченко О.О. Забезпечення сталого розвитку бізнесу на принципах ESG. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/48a3b9ab-ec52-4ccc-a2e7-061ede5c2d0b/content>
44. Шокало Т.П. Управління інвестиційними портфелями в умовах нестабільності. *Фінанси України*. 2015. № 3. С. 72–78.
45. Яковлева І.Я. Методологія формування портфеля фінансових інвестицій. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/56556/5/Yakovlieva_Finansovi_investytsii.pdf;jsessionid=6472590DA28BEC778E837265F0853E79
46. Butler A., Philbrick M., Gordillo R., Varadi D. Adaptive Asset Allocation: A Primer. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2328254
47. ETF проти Індексні фонди: у чому різниця? URL: <https://www.securities.io/uk/etfs-vs-index-funds/>
48. Institutional investor heterogeneity and analyst recommendation: Malaysian evidence / A. Qasem et al. *Cogent Business & Management*. 2021. Vol. 8, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1908005>
49. Lemtrans. URL: <https://lemtrans.com.ua/uk/>

50. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. *New York: Free Press*, 1985. 557 p.

51. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle, New Brunswick (U.S.A) and London (U.K.): *Transaction Publishers*. 1934 (2008), URL: https://www.researchgate.net/publication/272398717_Schumpeter_JA_1934_2008_The_Theory_of_Economic_Development_An_Inquiry_into_Profits_Capital_Credit_Interest_and_the_Business_Cycle_New_Brunswick_USA_and_London_UK_Transaction_Publishers